

Magnum Bullarium Romanum, Seu Ejusdem Continuatio

Quæ Supplementi loco sit, tum huicce, tum aliis quæ præcesserunt
Editionibus, Romanæ, & Lugdunensi ...

Constitutiones Variorum Pontificum in præcedentibus Editionibus
desideratas, summoque studio hinc inde conquisitas complectens

Luxemburgi, 1741

Bonifacius VIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74452](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74452)

ANNO
1294.BONIFACIUS OCTAVUS,
PONTIFEX CXCIV.

ANNO DOMINI MCCXCIV.

Bonifacius, Benedictus Cajetanus antea vocatus, Coelestino V. fuit subrogatus. Cardinales Jacobum, & Petrum Columnam persequutus est. Philippum Pulchrum Galliae Regem ob Episcopum Apamensem carceri inclusum diris devovit. Indè Gibellinorum ope à Sciarra Columna, & Willelmo Nogareto Regis jussu captus est. Pauld post obiit Bonifacius anno 1303. (*Magni Bullarii Romani, Tomus I. hujus Editionis Luxemb. fol. 173.*)

I.
Ex Archiv. J.
Rimer. Tom.
1. pag. 667.

Bulla de Abdicatione Coelestini Papæ V. & Electione Bonifacii VIII. anno 1295.

BONIFACIUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei, carissimo in Christo Filio, Edwardo Regi Angliæ illustri, salutem & Apostolicam Benedictionem.

Gloriosus & mirabilis in operibus suis Deus, qui cum sit in misericordia copiosus in hujus orbis orbita plena malis, confecta dissidiis innumeras miserationes exercet, Ecclesiam suam quam ipse summus opifex rerum instituit ac supra fidei firmam petram alta & solida fabrica stabilivit opportunis favoribus prosequi non desistit.

Affisit enim illi miserator & propitiator assiduus, non obdormiens, nec dormitans in suarum opportunitatum eventibus pervigil custos ejus. Ipse siquidem sibi est in turbatione solamen, in necessitate succursus, tumque maxime in adiutorium ejus sua pietas larga diffunditur, cum adversus illam mundi nubila tempore caligante levantur, quæ inter molestias & afflictiones intrepida colligens in vexatione vigorem, in ipso malorum instantia convalescit; Nam, divino semper munita presidio, nec comminationum strepitu deterretur, nec adversitatum superat incursum, sed in terroribus tutior & constantior, in adversis pressa prævalet, passa triumphat.

Hæc est Archa, quæ per consuetas & multiplicationes aquarum elevatur in altum, & subactis culminibus montium libera & secunda profundas impetuosos diluvii calcet undas. Hæc est utique navis, quæ, vento contrario irruente, strepentis maris furibundis motibus agitur, firma tamen & solida, fragoribus non dissipatur æquoreis, nec marini furoris rapiditate sorbetur; sed elatas procellas obruens, ac spumosa & tumida freta sternens triumphantes exequitur suæ navigationis incessum; quæ ad vitalem crucis salvificæ arborem rectæ intentionis alis totaliter elevatis, in cælum semper intenta, procellosum intrepidè mundi pelagus peragrat: Eo quod secum habet seduli gubernatoris auxilium, marium præceptoris; unde, regente illo & dirigente salubriter, ac spiritu sancto stante, adversitatum quarumlibet nebulis dissipatis, victoriosa peregrinationis suæ liberum agit iter, ad patriæ caelestis portum supernis nutibus feliciter perducenda. Cumque sic adversis innumeris prematur & turbetur Ecclesia illa, in intimis ipsam acerbis sauciat, duriusque ferit adversitas, cum Pastore utili & provido viduatur.

Sed licet sæpius Ecclesia eadem Pastoris re-

gimine destituta, longa viduitatis lamenta protraxerit, expectando gemebunda diutius consolationem plenariam successoris; in hujusmodi tamen mæroris nubilo, dignanter illi clementia divinæ pietatis illuxit, doloribus & necessitatibus suis opportunè subveniens, per substitutionem operatam & delectabilem novi sponsi, ac eam de omissione prioris, interdum inutilis, per promotionem mulcebre accommodi successoris instaurans.

Sane vacante Romana Ecclesia per liberam & spontaneam dilecti filii fratris Petri de Morono, olim Romani Pontificis, cessionem, coram venerabilibus fratribus Episcopis, & dilectis filiis nostris Presbyteris & Diaconis Cardinalibus, de quorum numero tunc eramus, ex certis rationabilibus & legitimis causis, factam ab ipso in Festo Beate Lucie Virginis proximo præterito, & à Cardinalibus prædictis admittam. Cum illam posse sic legitime fieri & priorum gesta Pontificum & Constitutio declararent apertius; & ad eam etiam faciendam expressus accesserit Cardinalium prædictorum assensus.

Cardinales ipsi, considerantes attentius quam sit onusta dispendiis, quam gravia malorum incommoda secum trahat proluxa Ecclesiæ memoratæ vacatio; & propterea votis ardentibus cupientes, per efficacia & accelerata remedia hujusmodi periculis obviare. Die Jovis, decimo Kal. Januarii post Festum subsequente prædictum, missarum solemnibus ad honorem Sancti spiritus celebratis, hymnoque solito cum devotione cantato, se in quadam conclavi, apud Castrum novum Civitatis Neapolitanæ contiguum, ubi tunc idem frater cum sua residebat familia, incluserunt; ut per mutui commoditatem colloqui, Ecclesiæ prædictæ proviso, superna cooperante virtute, celerius proveniret. Die verò veneris immediatè sequente præfati Cardinales, mentis oculis erectis ad Dominum, pia desideria benignius prosequentes, in electionis negotio, per viam scrutini, ferventibus studiis, ut prædicta vitarentur incommoda, procedentes. Et tandem, cum divina Clementia, Ecclesiæ prælibatæ compatiens, eam nollet ulterioris vacationis periculis subjacere, ad personam nostram licet immeritam, intentum animum dirigentes; quamquam inter eos quam plures magis idonei, & digniores etiam haberentur.

Nos tunc tit. Sancti Martini Presbyterum Cardinalem in summum Pontificem canonicè elegerunt, gravis oneris sarcinam nostris debilibus humeris imponendo. Nos autem, profunda & sedula meditatione pensantes difficultatem officii pastoralis continui laboris angustias, & præcellentiam Apostolicæ dignitatis, quæ sicut honoris titulis altioris attollit, sic magnitudine ponderis deprimit gravioris, attendentes insuper nostræ multiplicis imperfectionis instantiam; expavimus & hæsitavimus vehementer nimioque concessum extitit stupore cor nostrum.

Nam cum ad tolerandas particulares vigilias, vix nobis possibilitas nostra sufficiat, ad universalis speculæ sollicitudinem vocabamur, & intolerabile Apostolici ministerii jugum inferebatur, instanter debilitatis nostræ cervici jugiter supportandum, ac meritum non suffulti præsidio, ad suscipiendas Apostolorum Principis Petri claves & gerendum super omnes ligandi & solvendi Pontificum angebamur.

Veruntamen ne divinæ providentiæ opus impedire forsitan videremur aut nolle nostræ voluntatis arbitrium suo beneplacito conformare, ac etiam ne corda electorum concordia per nostræ dissensionis objectum, ad discordiam verteremus, voluntatibus tandem acquievimus eorundem, ad subeundum jugum hujusmodi nos-

ANNO
1295.

ANN O
1295.

tros impotentes humeros submittendo : non quod de aliqua nostræ probitatis virtute fiduciam habeamus, sed quia in ejus speramus clementiam qui confidentes in se non deserit, sed eis propitius opportunis auxiliis semper adest, quæque, de sublimi polorum folio, Ecclesiam sponfam suam intuetur misericorditer & tuetur, suæque illam exaltare non desinit copiosis beneficiis pietatis.

Ideoque celsitudinem Regiam rogamus, & hortamur attentè ac obsecramus in Domino Jesu Christo, quatinus, diligenti meditatione considerans quod judicium diligit Regis honor, metas justitiæ curiosus observet, illamque sincerè diligere studeas, æquitatem non deserens, Clementiam non omittens, ut subiectus tibi populus copiosus in pacis pulchritudine sedeat, & in requie opulenta quiescat. Ecclesiam insuper matrem tuam, & ipsius Prælatos, nostri utique Salvatoris ministros, cæterasque personas Ecclesiasticas, ejus obsequiis dedicatas; quin potius in illis Regem Cælorum & Dominum, per quem regnas & regeris, incessanter & solerter honorans, ipsos Regii favoris ope confoveas, & in plenitudine libertatum, aliorumque suorum jurium efficaciter protegere studeas & tueri. Sicque in his, tanquam filius benedictionis & gratiæ, te geras & dirigas quod, claræ memoriæ Progenitores tuos, qui erga præfatam Ecclesiam summæ devotionis & reverentiæ titulis, dum viverent, claruerunt, non solum imitari sollicitè, sed etiam evidenter excedere dignoscaris, ad laudem & gloriam Dei Patris, & celebre, magnumque tui honoris & nominis incrementum.

De nobis autem, ut pote Patre benivolo & sincero, qui te, prout celsitudinem Regiam latere non credimus in minori etiam officio constituti, affectuosè dileximus & diligere non cessamus, spem certam & fiduciam firmam gerens in tuis & ejusdem Regni negotiis & opportunitatibus, quæ occurrent, ad nos recurrere non postponas.

Nam in his, super quibus ex parte Regia, fuerimus requisiti, libenter, quantum cum Deo poterimus, votis Regiis annuemus; tuam & ejusdem Regni prosperitatem omnimodam, non solum studiis conservare sollicitis, sed etiam plenè augmentare favoribus intendentes. Datum Lateran. nono Kal: Februarii Pontificatus nostri anno primo.

II.
Ex Archiv.
An J. Rinet
Tom. 2.
pag. 700.

De Concessionibus, & actis quæ antecessor ejus Celestinus imprudenter, & ignoranter fecerat revocandis, & adnullandis: anno 1295.

BONIFACIUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei, dilecto filio Bartholomæo, nato nobilis Viri Francisci de Sancto Angelo, Rectori Parrochialis Ecclesie Sancti Nicolai de Midalton Vintoniensis Diocesis, salutem & Apostolicam benedictionem.

Olim dilectus filius frater Petrus de Murone, tunc Celestinus Papa quintus, Antecessor noster, devictus instantia & ambitione nimia plurimorum: ignarus eorum, quæ & juris debitum & gravitas pastoralis, cui præsidebat; officii requirebant: seductus insuper atque deceptus per captiosam astutiam & deceptibilem aliquorum; fecit diversa, & concessit varia minus dignè, inordinata & insolita, quorum aliqua subicemus ex causa, sub cujus bulla non nulla, ut fertur, præter ipsius conscientiam,

transierunt, quæ non indignè immo necessario limam correctionis Apostolicæ exposcebant. Undè, dicto antecessore, ex causis legitimis, Papatui sponte cedente,

Nos, postmodum dispositione divina, ad apicem summi Apostolatus assumpti, ut sedes Apostolica ipsius antecessoris actus lucidius discutere posset, & in melius reformare, ejusque errata corrigere, omissa supplere, ac in irritum revocanda deducere omnia privilegia & litteras gratiosas, super quibuscumque gratiis, vel gratiosis concessionibus, de quibuscumque juribus, rebus, vel bonis, quæ quoquo modo proceperant, seu quæ obtenta fuerant ab eo: nec non quæ ab antecessore prædicto, verbo seu litteris, facta, concessa, data vel indulta fuerant quibuscumque personis Ecclesiasticis, quæ per alias nostras litteras, super hoc generaliter factas, & publicatas, revocata non essent, nec penitus annullata, quantum ad omnem effectum eorum de fratribus nostrorum consilio & assensu suspendentes.

Volumus, & distictè præcipimus ut hujusmodi gratias obtinentes, infra certi temporis spatium, quod quidem tempus pro preteritorio termino assignavimus, ipsa nostro & præfate sedis conspectui præsentarent, & ad nostram & dictæ sedis notitiam deducerent Apostolicæ discussionis examen iusto iudicio subitura: ipsique sic manere suspensa, quousque per seipsum ipsam forent ex certa scientia approbata.

Alioquin ex tunc illa, & quicquid ex eis, vel ab ea secutum esset, vel impostum sequeretur, Apostolica auctoritate, de potestatis plenitudine, cassavimus, irritavimus, & vacuumus: cassa; irrita & vacua nuntiavimus; ipsa omnino carere viribus decernentes.

Tu verò nuper quidam litteras præfati Antecessoris, super collatione & provisione, tibi factis per eum, de Ecclesia Sancti Nicolai de Midalton Vintoniensis Diocesis, curam animarum habente, tunc vacante per mortem quondam Magistri Bernardi de Neapoli, Notarii Sedis Apostolicæ, ipsius Ecclesiæ Rectoris: per quas etiam dictus antecessor tecum dispensavit, ut Ecclesiam de Midalton, una cum Archidiaconatu, quem in Bojanensi, ac Canonicatibus & Præbendis, quos in eadem Bojanensi & Theatinensi Ecclesiis obtinens, posses in simul licitè retinere, constitutione generalis Concilii, super hoc edita non obstante.

Nec non & alias ejusdem Antecessoris certi tenoris litteras, directas certis executoribus, super executione provisionis hujusmodi.

Infra præscriptum tempus, à nobis ad hoc, ut prædicitur, assignatum, dilecto filio Magistro Petro Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Vicecancellario, cui commisimus receptionem talium litterarum, prout ex relatione ipsius Vicecancellarii plenè didicimus, præsentasti; nobis humiliter supplicans, ut providere tibi super hoc paterna diligentia curarem.

Nos igitur non intendentes dispensationem hujusmodi, quæ aliàs per constitutionem nostram, sicut & omnes aliæ tales, fore dignoscitur revocata aliquatenus approbare: sed volentes ut facta de dicta Ecclesia de Midalton, per eundem antecessorem provisio tibi fructuosa reddatur, tuis supplicationibus inclinati, easdem litteras, & quicquid ex eis secutum est, dispensatione prædicta, & his quæ pertinent ad dispensationem ipsam exceptis, auctoritate Apostolica ex certa scientia approbamus, & præsentis scripti patrocinio communitus.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ approbationis infringere &c.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Id. Decembris Pontificatus nostri anno primo.

Quod

ANN O
1295.

ANNO
1295.III.
Ex Cod.
Dipl. Leibnizii
Tom. 1.
Pars I. pag.
37.

Quod Conservatores concessi certis Ecclesiis à sede Apostolica ab injuriis manifestis defendantur, qui jubentur esse Canonici, aut prædicti dignitatibus in Ecclesiis Cathedralibus Anno 1295. Conferatur Cap. statutum II. de rescriptis in sexto.

BONIFACIUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei, ad perpetuam Rei memoriam.

Statuimus, ut Conservatores, qui ab Apostolica sede conceduntur interdum, ut aliquos à manifestis injuriis & molestiis tucantur, sint in alicujus Civitatis Ecclesia Cathedrali Canonici vel dignitatem aliquam seu personatum in Civitate vel Diocesi ejus obtinentes, extra quam si quidem civitatem aliquam vel aliquos ad iudicium evocare non valeant, nec etiam procedere contra illos, qui de Civitate vel Diocesi non fuerint supra dictis, sed infra Civitatem eandem dumtaxat de commissis sibi negotiis sive causis possint cognoscere, aliis tamen vel aliis committere nequeant vices suas, nisi expressè hoc eis ex litterarum conservatoriarum beneficio competere dignoscatur.

Citationes tamen & denunciations sententiarum, quas iidem personaliter tulerint, possint tantummodo infra Civitatem vel Diocesim prædictam facere per se vel alium seu alios, qui de Civitate vel Diocesi fuerint memoratis, quodque conservatorum ipsorum, quo ad non cepta negotia ipso jure expiret officium post obitum concedentis, ubi verò hujusmodi Civitas minime haberetur, seu destructa fortasse existeret, & in ejus Diocesi locus reperiret insignis in loco ipso de hujusmodi negotio cognoscatur & totalis processus habeatur in ipso.

Cum autem per Capitulum Cathedralis Ecclesie alicujus Civitatis vel singulares personas ipsius aut per immediatum superiorem eorum, ut pote Patriarcham, Primate, Archi-Episcopum, vel Episcopum quisquam se diceret molestari, tunc illi taliter proponenti ipsoque volente poterunt Conservatores concedi, hi, qui in ipsa Ecclesia Cathedrali Canonicius habeant, vel personatum seu dignitatem in Civitate vel Diocesi præbatis, vel si maluerit impetrator sibi concedantur conservatores, qui Canonicius habeant in Cathedrali Ecclesia Civitatis vel personatum, seu dignitatem in eadem Civitate, vel ejus Diocesi vicinis seu conterminis Civitate vel Diocesi illorum, contra quos, ut præmittitur, tales contingeret conservatores concedi, sed nihilominus etiam in hoc casu extra dictas Civitates vel Diocesim ad iudicium evocetur, nec contra quoslibet, qui de Civitatibus seu Diocesi prædictis non fuerint, nec extra Civitatem in cuius Cathedrali Ecclesia Canonicius vel in qua seu cuius diocesi si dignitatem aut personatum obtinent, possint de negotiis sibi commissis cognoscere, vel ferre sententiam contra eos. Adjicimus insuper statutum hujusmodi, ut iudices, qui in Litteris de simplici iustitia conceduntur sint in alicujus Civitatis Ecclesia Cathedrali Canonici, vel personatum, seu dignitatem in eadem Civitate vel ejus diocesi obtinentes, extra quam Civitatem vel Diocesim aliquos ad iudicium evocare non valeant, nec procedere contra illos, qui de Civitate vel Diocesi non fuerint supra dictis, infra quam etiam Civitatem dumtaxat de commissis sibi negotiis sive causis personaliter possint co-

gnoscere, ac vices suas, quoad cognitionem causarum talium commissarum eisdem, vel prolationes interlocutoriarum vel definitivarum sententiarum aut ipsarum executiones committere nequeant, nisi his, qui in eisdem Civitatis Cathedrali Ecclesia Canonicius, vel in ipsa Civitate vel Diocesi dignitatem obtinent seu etiam personatum, sed nec alia media causæ articulos vel ministeria certa minora committere liceat, nisi personis Civitatis vel Diocesis earumdem.

Cum autem contra Capitulum Cathedralis Ecclesie, alicujus Civitatis vel singulares personas ipsius, aut contra immediatum superiorem ipsorum, ut pote Patriarcham, Primate, Archi-Episcopum vel Episcopum hujusmodi litteræ de simplici iustitia impetrantur expressè impetratore volente concedi poterunt iudices talium litterarum, qui in ipsa Cathedrali Ecclesia Canonicius habeant, vel personatum seu dignitatem in eisdem Civitate seu Diocesi, vel si maluerit impetrator concedantur iudices, qui Canonicius habeant in Cathedrali Ecclesia Civitatis vel personatum seu dignitatem in eadem Civitate vel ejus Diocesi vicinis, continuis seu conterminis Civitati vel Diocesi illorum, contra quos, ut præmittitur tales iudices impetrantur, in hoc etiam casu nullus extra dictas Civitates vel Diocesim ad iudicium evocetur, nec procedatur contra eos, qui non fuerint de Civitatibus vel Diocesim memoratis.

De causis auctoritate & negotiis sibi commissis in Civitate in cuius Ecclesia Cathedrali Canonicius, vel in qua seu cuius Diocesi personatum vel dignitatem obtinent dumtaxat cognoscant, nec quoad cognitionem de negotiis & causis ipsis prolationem interlocutoriarum vel definitivarum sententiarum vel executionem ipsarum possint aliis vel aliis committere vices suas, qui in eisdem Civitatis Cathedrali Ecclesia, Canonicius vel dignitatem seu personatum in Civitate ac Diocesi non obtinent supra dictis, sed nec alia media causæ, articulos vel ministeria certa minora committant, nisi personis Civitatis & Diocesis earumdem, decernimus quoque, ut ipso jure sit irritum & inane, si quid contra præmissa contigerit attentari.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostri statuti & constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire, si quis autem hoc attentare præsumperit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum Laterani, sexto Idus Aprilis 1295. Pontificatus nostri Anno primo.

CAROLUS II. Siciliæ Rex, & Synodus Sanmaximinentis literas synodicas & communicatorias de inventione Reliquiarum S. Mariæ Magdalene ad Bonifacium miserunt, & approbationis, ac confirmationis responsum retulerunt, presenti diplomate egregium reliquis D. Magdalene tribuente testimonium: anno 1295.

BONIFACIUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei, Charissimo in Christo filio Carolo Regi Siciliae illustri salutem, & Apostolicam benedictionem.

OB tuorum excellentiam meritorum, quibus regalis sublimitas dignoscitur insignita, non indignè petitiones tuas quantum cum

ANNO
1295.IV.
Ex Annal.
Massiliens.
J. B. Guesn.
pag 389.ANNO
1295.

Deo possumus libenti animo exaudimus, illas præcipue, quæ cultus divini numinis augmentum respicere dignoscuntur. Sanè habet tua infinuatio facta nobis, quod ob magnæ devotio- nis affectum, quem ob B. Mariam Magdalenam geris in Ecclesiæ S. Maximini Ordinis Fratrum Prædicatorum Aquensis Diocesis, tunc ad Mo- nasterium S. Victoris Massiliensis Ordinis S. Benedicti immediatè spectante, in qua est Cor- pus Sanctæ dictæ reconditum, cultum divini no- minis adaugeri desideras, & in honorificum ejusdem Sanctæ præconium per celebre minis- terium solennius deserviri. Propterea devotius supplicasti, quod Ecclesiam ipsam cum domi- bus, & officinis, ac vacuis aliis sibi conjunctis, nec non Thesauro, reliquiis & ornamentis Ec- clesiasticis, & oblationibus eidem Ecclesiæ pro- venturis pro executione tam laudandi propo- siti, per quod hujusmodi tuum desiderium effi- caciùs, & liberius adimplere valeas, ad hoc deputare ministerium de Apostolicæ potestatis præsidio dignaremur.

Nos igitur attendentes, quod tu eximiam devo- tionem à te habitam ad præfatam sanctam ex eo præcipue per operis evidentiam ostendit se dignosceris, quod olim dum incertus existeret locus, ubi sepultum fuerat corpus ipsum, ad illud inquirendum, & inveniendum efficax studium impendisti, & tandem eodem invento ipsum in dicta Ecclesiâ fecisti cum debita devo- tione, ac reverentia conveniente ad hoc cleri, ac populi partium illarum copiosa multitudine tumulari. Ac intendentes in hac parte favorabi- liter votis tuis annuere, præcipue cum de præ- dictis multa fide viderimus oculatâ, præfatam Ecclesiam cum domibus, Officinis, & vacuis aliis sibi conjunctis, nec non thesauro, reliquiis, ornamentis Ecclesiasticis, ac omnibus oblationi- bus eidem Ecclesiæ perventuris, sic ad præfa- tum ministerium specialiter deputamus, ut li- centiam habeas Prioratum inibi de Ordine Præ- dicatorum sub ipsius ordinis approbata obser- vantia regulari, illo Fratrum numero, qui tibi expedire videbitur ordinandi. Nos enim ip- sam Ecclesiam cum prædictis pertinentiis suis, & Prioratum ut permittitur inibi ordinandum, in jus, ac proprietatem B. Petri, & Apostolicæ sedis recipimus, ipsos ab omni potestate, juris- dictione, & Dominio dicti monasterii, & Ab- batis, & Conventus ejusdem, & quorumlibet Ordinariorum perpetuò ex certâ scientia duci- mus eximendos. Amplius tibi præsentium au- thoritate concessâ, quod Prior, qui prærit in prioratu prædicto pro tempore, ad tuæ requisitionis, & informationis instantiam, correctio- nem, & reformationem in loco ipso facere te- neatur. Non obstantibus quibuscumque privi- legiis ab Apostolicâ sede sub quacunque forma verborum Ordini Prædicatorum præfato concessis, quæ huic nostræ deputationi, receptioni, exemptioni, & concessioni fortassis obstitent, etiam si oporteret de illis expressam, vel de verbo ad verbum præsentibus fieri mentionem. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc pagi- nam nostræ deputationis, receptionis, exemp- tionis, & concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire; si quis autem hoc attentare præsumperit, indignationem omnipotentis Dei, ac BB. Apostolorum Petri & Pauli ejus se no- verit incursum.

Datum Laterani 8. Idus April. Pontificatus nostri anno primo.

De Tallagio ab Ecclesiasticis Personis Papæ licen- tia non obtentâ non concedendo: anno 1296.

BONIFACIUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei, ad perpetuam rei me- moriam.

Clericis laicos infestos oppidò tradit anti- quitas: Quod & præsentium experimenta temporum manifestè declarant; dum suis finibus non contenti nituntur in vetitum, ac ad illicita fræna relaxant.

Nec prudenter attendentes, quàm sit eis, in Clericos, Ecclesiasticæ personæ, & bona, interdita potestas Ecclesiarum Prælati Ecclesiis Ecclesiasticisque personis, regularibus & secu- laribus imponunt onera gravia ipsosque talliant, & eis collectas imponunt ab ipsis suorum pro- ventuum vel bonorum dimidiam decimam, seu vicefimam vel quamvis aliam portionem aut quartam exigunt & extorquent; eosque mol- liuntur multarie subicere servituti suæque sub- mittere ditioni.

Et (quod dolenter referimus) non nulli Ec- clesiarum Prælati, Ecclesiasticæ personæ, trepidantes ubi trepidandum non est, transio- riam pacem quærentes, plus timentes majesta- tem temporalem offendere quàm æternam, tali- um abusibus, non tam temerariè quàm impro- vidè acquiescunt, sedis Apostolicæ auctoritate seu licentiâ non obtenta.

Nos igitur, talibus iniquis actibus obviare volentes, de fratrum nostrorum consilio Apo- stolica auctoritate statuimus.

Quod quicumque Prælati Ecclesiasticæque personæ religiose vel seculares quorumcumque Ordinum, conditionis, seu status, collectas, vel talias, decimam, vicefimam, seu centesi- mam suorum & Ecclesiarum proventuum vel bonorum, laicis solverint vel promiserint, vel se soluturos consenserint: Aut quamvis aliam quantitatem, portionem, aut quotam ipsorum proventuum vel bonorum, æstimationis vel valo- ris ipsorum, sub adjutorii mutui subventio- nis, subsidii, vel doni nomine, seu quovis alio titulo, modo vel quæsito colore, absque auctoritate sedis ejusdem.

Nec non Imperatores Reges, seu Principes, Duces, Comites vel Barones, Potestates, Cap- itanei vel Officiales, vel Rectores quocunque nomine censeantur, civitatum, castrorum, seu quorumcumque locorum, constitutorum ubilibet.

Et quisvis alii, cujuscunque præminentie, conditionis, & status, qui talia imposuerint, exegerint vel receperint; aut apud ædes sacras deposita Ecclesiarum vel Ecclesiasticarum perso- narum, ubilibet arrestaverint, saisiverint seu occu- pare præsumperint; vel arrestari, saisiri, aut occu- pari mandaverint; aut occupata, saisita, seu arrestata receperint.

Nec non omnes, qui scienter dederint in præ- dictis auxilium, consilium, vel favorem publicè vel occulte.

Eo ipso sententiâ excommunicationis incurrant. Universitates quoque, quæ in his culpabiles fuerint, Ecclesiastico supponimus interdicto.

Prælati & personis Ecclesiasticis supra dictis, in virtute obedientie, & sub depositionis pœna, districte mandantes, ut talibus, absque expressâ licentiâ dictæ Sedis, nullatenus acquiescant: Quodque, prætextu cujuscunque obligationis, promissionis, & confessionis, factarum hæte- nus, vel faciendarum in antea priusquam hujus- modi constitutio, prohibitio, seu præceptum, ad notitiam ipsorum pervenerit, nihil solvant; nec supra dicti seculares quoquo modo recipiant.

ANNO
1297.

Et si solverint, vel prædicti receperint in excommunicationis sententiam incidant ipso facto.

A supra dictis autem excommunicationum & interdicti sententis nullus absolvi valeat, præterquam in mortis articulo, absque sedis Apostolicæ auctoritate & licentia speciali, cum nostra intentionis existat, tam horrendum secularium potestatum abusum nullatenus sub dissimulatione transire.

Non obstantibus quibuscumque privilegiis, sub quibuscumque tenoribus, formis, seu modis, aut verborum conceptione, concessis Imperatoribus, Regibus, & aliis supra dictis, quæ contra præmissa, in nullo volumus alicui, vel aliquibus suffragari.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ constitutionis, prohibitionis, seu præcepti infringere, seu ausu temerario contra ire.

Si quis autem hoc attentare præsumperit, indignationem omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sexto Kal. Martii, Pontificatus nostræ anno secundo.

De Matrimonii in ordine ad pacem contrahendis, & detentione Regni Scotiæ Anno 1297.

BONIFACIUS EPISCOPUS,
Servus Servorum Dei, carissimo in Christo filio Edwardo, Regi Angliæ illustri, salutem & Apostolicam benedictionem.

Regalis excellentiæ litteras nuper nobis per certos nuncios præsentatas gratanter & affectuose recepimus intuitu destinantis: & earum serie, multa nimirum devotione conspicua, & multiplici affectione præclara, diligentius intellecta, concepimus uberem infra pectoris arcana lætitiâ, exultantes in Domino vehementer, quia te ut pote filium benedictionis & gratiæ semper invenimus ad beneplacita nostra paratum, & promptum ad omnia quæ consonent votis nostris.

Quamobrem personam Regiam sincera caritate dileximus, & diligere non cessamus, ad tui honoris & exaltationis incrementa felicia, plenius favoribus, & vigilantibus studiis intendentes.

Porro, fili carissime, litterarum ipsarum, inter cætera, tenor aperuit, quod postquam tuæ magnitudinis nuncii, ad nos hætenus destinati super negotio, quod inter te, & carissimam in Christo filium nostrum, Philippum Regem Francorum illustrem, verti conspicerent, ad sedem Apostolicam accesserint, pro eo quod ipsorum aliqui, morte præventi, aliqui vero in itinere gravi fuerunt ægritudine præpediti, nullus eorum ad Regiam celsitudinem remeavit, licet venerabilis Frater noster Vintonien. Episcopus qui de ipsorum numero fuerat nuntiorum, ad te, juxta Civitatem Dunelmensem, tunc temporis constitutum post Festum beati Martini proximo præteritum, reversus extiterit, nullas tibi ex parte nostra litteras deferendo, per quas in prædicto posses negotio, prout necessitatis exigebat articulus, informari, nec alias in negotio ipso instructus existeres, unde innotescere tibi posset, qualiter à te in præfato foret negotio procedendum.

Quare suppliciter postulabas, ut quod in eodem vellemus ordinare negotio, quodque in ipso jam duximus ordinandum, & qualiter etiam deberes te gerere, ac procedere in eodem magnitudini Regiæ aperire laus dignaremur, cum paratus existas in his & aliis nostra parere beneplacito voluntatis.

Sanè latere te nolumus, quod nos Patris more benevoli, quem non prætereunt incom-

moda Filiorum, graviter & moleste ferentes discordiam, pridem inter te ac eundem Regem, procurante pacis amulo suscitaram, & recogitantes attentius, quod ex guerrarum discrimine, prout Magistra rerum experientia manifestat, non solum bonorum damna multimoda, sed etiam animarum, & corporum pericula gravia generantur, præactum negotium, quantumlibet laboriosum, & arduum, variisque difficultatibus circumplexum, pro tuo, & ejusdem Regis, cunctorumque fidelium statu pacifico & tranquillo, ac etiam pro instanti necessitate multiplici Terræ sanctæ, quam prout non sine mentis plurima turbatione referimus, Agarenorum nephanda præsumptio in totius Christianitatis opprobrium detinet occupatam benigne duximus assumendum, in eo etiam, ultra posse, in tui favoris auxilium sicut jam dictis Nunciis, oraculo vivæ vocis expressimus procedentes.

Sed revera, nostris sensibus non indignæ admirationis causa suboritur, si per alicujus nuntiorum ipsorum superstitis solertium curiosam ad Regiæ Serenitatis notitiam hujusmodi processum nostri certitudo plenaria non pervenit.

Nos autem firma fiducia ducimur, spesque nobis indubia pollicetur quod, si super præmissis tuum ore tenus possemus habere colloquium, quod vehementius affectamus, quodque libentissime duceremus in actum, senectuti aut debili nostri corporis statui, seu laboribus non parcendo, præmissa discordia penitus sedaretur, ac pacis & concordie stabilis vota fœdera sequerentur.

Verum, gerentes cordi negotium supra dictum, & ad desideratam & celerem expeditionem ipsius, votis ferventibus anhelantes, venerabilem Fratrem nostrum R. Vicentini Episcopum sumpta de ipsius experta prudentia, & fidelitate probata fiducia pleniori, ad præfati Regis præsentiam pro hujusmodi negotio destinatus, qui juxta mandati nostri tenorem à nobis ore tenus sibi facti, per se, si ei commoditas facultatis affuerit, vel per alium super præmissis, quorum plenam notitiam obtinet, magnitudinem tuam plenius informabit.

Hortamur autem prudentiam Regiam tibi que ab intimis suademus, ut te à linguis maliloquis, & dolosis astutiis aliquorum, qui ex guerrarum turbinibus lucra quærunt, & emolumenta venantur, seduci, vel perverti, seu decipi, non permittas.

Nec ad illa induci vel attrahi, quæ tuis laudibus derogant tuamque nequaquam respiciunt commodum & honorem.

Quia verò in hujusmodi nostro processu, super jam dicto negotio habito de nonnullis matrimoniis contrahendis ordinare curavimus, ut ipsius negotii expeditio, favente Domino, proventura robur potioris suscipiat firmitatis omnino volumus quod hujusmodi matrimonia, sublati dilationis obstaculo, contrahantur, per quæ, prout firma spe ducimur, & indubitabili credulitate tenemus, universa, quæ inter te ac eundem Regem proxima tibi consanguinitate conjunctam, dissensionis malitia deformasse conspiciuntur, concordie Unitas, perpetuis valitura temporibus reformabitur.

Cæterum super facto Regni Scotiæ aliàs tibi nos scripsisse recolimus, inter cætera expressius intimando qualiter nostræ sollicitudinis studium procurabat & adhuc procurare non desinit, ut quod minus justè minusque licitè detinere dignosceris, justè ac rationabiliter, non sine tuæ salutis & famæ incremento multiplici possideres.

Nam qualiter in die judicii respondebis, aut quam excusationis causam præterdere poteris, coram tremendo iudice qui scrutator est cordium, quique retribuit singulis, juxta suorum operum qualitatem.

ANNO
1297.VI.
Ex Arch.
Angl. Rimer
Tom. 2. pag.
303.

Et

Et ideo, quia personam Regiam intima dilectione prosequimur, & favore præcipuo confovemus; Regalem magnificentiam rogandam attentè duximus & hortandam, quatinus attendens sollicitè quæ sunt in hac parte solertius attendenda, super detentione ipsius Regni Scotiæ sic te providè gerere studeas, ut crescas exinde meritis apud Deum, & apud Gentium populos Regiæ laudis præconium augeatur.

Nos enim, quia circa te, ac inditam domum tuam, affectus nostræ dilectionis exuberat, parati, & prompti sumus ad omnia, quæ votis Regis obsecundent.

Ut autem præfati nostri processus certitudinem habeas plenior, nonnullas tibi nostras dirigimus litteras, eundem processum seriofius continentes.

Datum Lateran. 18. Kal. Februar. Pontificatus nostri anno quarto.

VII.
Ex Anecd.
Martene.
Tom. I.
col. 1286.

Ad Galliæ Archiepiscopos. Permittit decimas colligi ex bonis Ecclesiasticis in Regni subsidium: anno 1297.

BONIFACIUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei, Venerabilibus Fratribus, Remensi, Senonensi, Narbonensi, Rothomagensi Archiepiscopis, & Laudunensi, Catalaunensi, Aniciensi, Ambianensi, Tornacensi, Morinensi, Sylvanectensi, Parisiensi, Autissiodorensi, Trecenti, Carnotensi, Nivernensi, Ambriensi, Ebraicenti, Constantiensi, Dolensi, Cenomanensi, Lemoviensi, Mabalonensi Episcopis, salutem & Apostolicam benedictionem.

PRidem ad nostram perducto notitiam, vestris referentibus literis, quas nobis communitè destinastis, quod nefandâ hostis iniqui procurante nequitia, qui semper quærit ut noceat, semper quærit ut offendar, Christianissimi Regni Franciæ status turbationis multiplicis iactabatur fluctibus, & intestina discriminis gravi turbine cassabatur.

Tanto nos acrius concepti proinde doloris aculeus pupugit major, quod turbatio nostri peccatoris arcana commovit, quanto regnum ipsum specialius gerimus in visceribus caritatis, & poriori desiderio ducimur, ut illud prosperis sedulitive successibus affluat, & votivis clentibus fulciatur.

Sanè in literis ipsis habebatur insertum, quod vos gratia vobis ex universis Ecclesiis, ac personis ecclesiasticis dicti Regni non solum rerum, sed etiam personarum vestrarum pericula formidando, vias exquirentes, & modos quibus vobis, & eisdem Ecclesiis ac personis, adversus frementes guerzarum impulsus providentia Regia, siquid quæ impossibile tenebatur huiusmodi negotia dirigi, defensionis opportuna remedia parentur: nobis per eandem litteras humiliter supplicastis ut charissimo in Christo Filio nostro Philippo Regi Francorum illustri pro huiusmodi communis tuitionis suffragio, in quo proprium cuilibet interesse noscebatur, impendendi subventionem congruam absque transgressione constitutionis nostræ super hoc editæ vobis, & eiusdem Regni Ecclesiis largiri . . . . ciam dignaremur.

Nos autem ad ipsius Regni, & Incolarum ejus statum bonum, & prosperum, paternis studiis intendentes, ac volentes propterea be-

nigne in hac parte annuere votis vestris . . . . duximus litteras concedendas, ut si casus communis, & evidenter necessitatis ingruerit, prout vestra fatebatur assertio, ac idem Rex vestram, & aliorum Prælatorum, Ecclesiarum . . . . ac bonorum Ecclesiasticorum, sicut cætero locorum, ac bonorum ejusdem Regni veller defensionem assumere, ac patenter assumeret, & efficaciter prosequi procuraret, id quod vestra discretio videret expedire vobis, & eisdem Prælatis, Ecclesiis, & Personis Ecclesiasticis absque constitutionis memoratæ formidine præfato Regi pro huiusmodi vestræ, ac ipsorum Regis, & Regni interfectæ defensionis subsidio subventionem congruam, prout vobis & ceteris dicti Regni Prælatis, seu majori parti vestrum, & ipsorum aptius videretur, voluntatem liberalem, & liberam non coactam absque omni concessione, exactione, & executione temporali, vel laicali exigendi nostra fretis licentia impertiri, eamque similiter Regi liceret recipere memorato.

Voluimus autem quod si subventionem huiusmodi præstare contigerit, formam, modum, & etiam quantitatem, & quicquid super hoc fieret vestra nobis super hoc pagina reseraret, & qualiter præmissa procederet, & si acceptationem, vel moderationem exigent, clarius videremus, licet vestræ intentionis existere, quod absque iteratione licentiæ huiusmodi subventio terminum non excederet annalem. Vos autem huiusmodi nostris acceptis literis, & concessâ vobis per eos licentia intellecta insimul convenistis, & ipsius licentiæ, seu mandatæ limites observastis. Tandem post longam, & exactam deliberationem cum procuratoribus prælatorum absentium super huiusmodi habitam, eidem Regi in tam evidenti, & urgenti necessitate defensionis interfectæ dicti Regni decimam Ecclesiasticorum proventuum, & reddituum pro uno anno voluntate unanimi, & spontaneâ concessistis, sibi in festo Pentecostes venturo proximo integrè persolvendam, sive colligendam, & recipiendam auctoritate Ecclesiæ, non invocatâ potentia brachii secularis, & si pax interim non veniret aut treguam, quam partes inducerent ac epandam, ita quod per treguam ipsam guerra cessaret. Aliam similem decimam ipsi Regi in Calendis mensis Octobris proximè subsecuturi concordastis liberaliter exhibere. Nos itaque dignum & laudabile, & congruum reputantes, quod per vos in hac parte dignoscitur esse factum, singulis vestrum, & aliis Archiepiscopis, & Episcopis dicti Regni colligendi, & faciendi per vos, vel per alium, seu alios in Civitatibus, & Diocesis vestris à subditis vestris, secundum dictâ nostræ concessionis tenorem decimas colligi supra dictas, & eas dicto Regi integraliter exhibendi, nec non compellendi per censuram Ecclesiasticam vestros subditos ad solutionem decimarum ipsarum, prout singulariter contingere eosdem, ac eos excommunicationis, suspensionis & interdicti sententiis, solutione huiusmodi præstitâ, juxta formam Ecclesiæ absolvendi, nec non dispensandi super irregularitatibus si quas huiusmodi ligati sententiis forte contraxerint plenam & liberam auctoritate præsentium concedimus facultatem, non obstantibus aliquibus à sede Apostolica sit indultum, quod interdicti, suspendi, & excommunicari non possint per litteras dictæ Sedis non facientes plenam, & expressam de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Datum Romæ apud S. Petrum Idus Maii Pontificatus nostri anno tertio.

ANNO
1297.VIII.
Ex Anecd.
Martene
Tom 1. Col.
1188.

Explicatio Constitutionis de subsidiis Principibus ab Ecclesia non concedendis: Mox sequitur Decretum Cleri Gallicani de solvendis Regi biennii Decimis: anno 1297.

BONIFACIUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei venerabilibus Fratribus Archiepiscopo Rotomagensi, Episcopo Autisiodorensi, & dilecto Filio Abbati S. Dionysii Parisiensis salutem, & Apostolicam benedictionem.

Etsi de statu Regni cujuslibet, in quo Catholica Fidei cultus viger paternae sollicitudinis studio cogitemus; ad statum tamen Christianissimi Regni Franciae, in quo semper ante actis temporibus erga Romanam Matrem Ecclesiam viguit devotionis integritas, reverentia plenitudo, servivit obedientiae promptitudo, tanto sollicitudinem aciem considerationis extendimus, & circa illud cogitationis nostrae versatur instantia, quanto ipsum uberiori favore prosequimur, & sincerius gerimus in visceribus caritatis. Dudum siquidem pastoralis Officii debitum exequentes in favorem Ecclesiarum, & Ecclesiasticae libertatis auctoritate apostolica duximus statuendum, ne Praelati, & Personae Ecclesiasticae cujuscumque dignitatis, status, aut conditionis existant, sub adjutorii mutui, vel doni nomine, Imperatoribus, Regibus, Principibus, aut Praesidentibus ceteris praesent, absque auctoritate sedis Apostolicae, subsidia quocumque nomine censeantur, neve Imperatores, Reges, aut Principes, aut aliter praesidentes eas imponere, exigere, vel recipere ab eisdem Praelatis, & Personis Ecclesiasticis audeant, certis penis adjunctis nihilominus in hac parte: unde nonnulli nostrae intentionis ignari, suaeque prudentiae credentes, hujusmodi constitutionem nostram, non rationabili, aut equitati consonae, sed voluntariae interpretationi subjicere moluntur, non attendentes, quod ad eum qui condidit, interpretatio noscitur pertinere. Unde nos huic morbo congruam intentione adhibere medelam, & ut in hac parte cujuslibet ambiguitatis scrupulus tolleretur, & . . . . . elucesceret veritatis, per ceteras duximus litteras declarandum, quod constitutio ipsa, vel ejus prohibitio ad donaria, vel mutua, seu quavis alia voluntaria Praelatorum, Personarum Ecclesiasticarum, ejusdem Regni, cujuscumque status, Ordinis, vel conditionis existent, omni prorsus coactione, aut exactioe cessante, se aliquatenus non extenderent, licet ad id forsitan carissimi in Christo filii nostri Philippi Regis Francorum illustris, & successorum suorum, qui pro tempore fuerint aut Officialium eorumdem, seu Ducum, Comitum, Baronum, nobilium, & aliorum Dominorum temporalium de regno praedicto requisitio curialis praeceperet, & amica; quodque feudalia, censuales, seu jura quaelibet in eorum ecclesiarum datione retenta, vel alia servitia consueta, Regi, ejusdemque successoribus, Ducibus, Comitibus, Baronibus, Nobilibus, & aliis Dominis temporalibus supra dictis tam de jure, quam de consuetudine, ac personis Ecclesiasticis debita praefata constitutio non includeret, vel aliquantum comprehenderet, & quod Personae Ecclesiasticae pro Ecclesiarum suarum utilitatibus compositionis, aut transactionis titulo, vel alio quovis modo, seu pro libertatibus acquiendis cum Rege, suisque successoribus, Ducibus, Comitibus, Baronibus, No-

bilibus, & aliis Dominis temporalibus, prout consuetudinis eorum videretur, & ante constitutionem eandem poterant liberè convenire, valerent, nec alias per constitutionis vigorem in his aliquatenus contingeret impediri: quodque constitutio eadem Clericos clericaliter viventes, sed se mercationibus & mercimoniis, praesertim inhonestis, & vilibus vel saevis immiscentes actibus non defenderet. Adjecimus insuper hujusmodi declarationi nostrae, quod si praefato Regi, successoribusque suis pro universalis, & particulari ejusdem Regni defensione periculosa necessitas immineret, ad hujusmodi necessitatis casum se nequaquam extenderet constitutio memorata, quin potius idem Rex, & successores ipsius possent a Praelatis, & personis Ecclesiasticis dicti Regni petere, & recipere pro his defensionis subsidium, vel contributionem, illudque, vel illam Praelati, vel Personae praefatae regi, suisque successoribus inconsulto etiam Romano Pontifice tenerentur, & valerent sub quaestae nomine, aut alias etiam impetiri, non obstante constitutione praedicta, seu quovis exemptionis, aut alio quolibet privilegio sub quacumque verborum forma confecto a sede Apostolica impetrato: quodque necessitatis declaratio supra dictae ipsius Regis, & successorum suorum conscientias, dummodo successores ipsi vigesimum aetatis annum exegissent, relinquere. Super quod dictorum Regis, & successorum conscientias onerari, eisque innotescere volumus, quod quicquid recipi ultra ipsius defensionis casum contingeret, in suarum reciperent periculum animarum, super quo nisi sibi providerent salubriter, attendere possent in quo periculo remaneret: si vero defensionis praedictae tempore hujusmodi aetatis annum non exegissent successores; declaratio necessitatis ejusdem Praelatorum, clericorum, & laicorum, qui de ipsorum successorum secreto consilio, seu majoris partis ipsorum essent conscientias relinqueretur, quorum similiter conscientia onerari volumus, eisque plenius aperiri, quod si quid ultra casum defensionis reciperetur ejusdem, in dispendium salutis Consiliariorum reciperetur ipsorum, illud quod restituere tenerentur; quodque praeterea intentionis nostrae non exiit, nec existit, quod constitutionem, seu declarationem praedictas, jura, libertates, Franchisas, seu consuetudines, quae praefatis Regi, & regno, Ducibus, Comitibus, Baronibus, Nobilibus, & quibuscumque aliis dominis temporalibus edictionis praefatae constitutionis tempore, atque etiam ante illud competere nosceretur tollere, diminuere, seu quovis modo mutare, aut eis in aliquo derogare, seu novas servitutes, vel submissiones imponere, seu jura, libertates, Franchisas & consuetudines supra dicta praeractis Regi, & aliis illaesa, & integra conservare. Quo circa discretioni vestrae per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos, aut duo, aut unum vestrum per vos, vel per alium, seu alios Praelatos, & personas Ecclesiasticas supra dictas ad hujusmodi subsidium eisdem Regi, & successoribus exhibendum auctoritate nostra spiritaliter, & temporaliter, prout utilius expedire videritis, appellatione postposita, compellatis, invocato ad hoc, si opus fuerit auxilio Brachii saecularis non obstantibus, si eis, aut quibusvis aliis exemptis, & non exemptis per specialia privilegia, seu litteras sub quavis forma, seu tenore verborum confectas a sede Apostolica sit indultum quod ad hujusmodi praestanda subsidia minime teneantur, quodque ad id compelli, seu quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras dictae sedis, non facientes plenam, & expressam de verbo hujusmodi mentionem, & quaelibet alia

ANNO
1297.

ANN^o
1298.

præfata sedis indulgentia speciali, generali, vel speciali cujuscunque tenoris vel expressio- nis existat, præterquam præsentibus non ex- pressam vel totaliter non insertam effectus earum impediri possit . . . vel disferri, & de qua in nostris litteris plenam, & expressam de verbo ad verbum oporteat fieri mentio- nem.

Datam apud urbem veterem Pontificatus no- stri anno tertio.

Post hanc Epistolam hæc sequuntur in MS.

DECRETUM CLERI GALLI- CANI,

De solvendis Regi biennis decimis.

Cum igitur præfato Domino Regi, prout inter cætera liquido patet, à supra dicto Domino Pontifice sit concessum, quod si ipsi vel successoribus ejus pro universali & parti- culari Regni prædicti defensione periculosa ne- cessitas immineret, ad casum hujusmodi se ne- quaquam extenderet constitutio prælibata, quin ipse Rex, & Successores sui possent à Prælati, & Personis Ecclesiasticis dicti Regni petere, ac recipere pro hujusmodi defensione subsidium, vel contributionem, illudque, vel illam Prælati, & Personæ prædictæ præfate Regi, suisque successoribus, inconsulto etiam Romano Pontifice tenerentur, & valerent sub quæstæ nomine, aut alias etiam impediti, quodque necessitatis declaratio ipsius Regis conscientia relinqueretur; cumque præfatus Do- minus Rex vocatis Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, & aliis Personis Ecclesiasticis dicti Regni Parisius congregatis, per lecta, & ex- posita sibi concessione prædictæ, necessitatem sui Regni evidentem aperiens, & expostulans ei- dem pro hujusmodi necessitate subveniri, in sua declaravit conscientia necessitatem ad præ- sens imminere periculosa, adeo quod à Præ- latis, & personis Ecclesiasticis subsidium, & contributionem petere, & recipere necesse ha- beret pro Regni defensione prædicti, asserens subsidium decimæ biennii reddituum, & pro- ventuum personarum Ecclesiasticarum quatenus eas contigit, etiamsi statim eas solveret, non satis sufficere pro defensione prædictæ.

Nihilominus præfati congregati Prælati sub- sidium, seu contributionem hujusmodi instan- tem, & rationabilem existimantes, eam spon- tanea voluntate præfato Domino Regi pro dic- ta defensione concesserunt exhibendam, & reddendam, videlicet decimam unius anni in instanti media Quadragesima, & aliam deci- mam in instanti. . . . .

IX.
Ex Archiv.
Angl. Rimer
Tom. 2. pag.
817.

De compromisso Regis in Papam tanquam in privatam Personam super bello cum Gallia Rege: anno 1298.

BONIFACIUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei, universis presentes litteras inspecturis, salutem & Apostoli- licam benedictionem.

TAnquam universalis Pastor de singulorum salute fidelium sollicitè cogitantes, guer- ris, dissensionibus, & discordiis carissimorum in Christo filiorum nostrorum Philippi Franciæ, & Eduardi Angliæ Regum illustrium, quibus

dissidebant ad invicem dudum cum amari- catione perceptis ab ipso hujusmodi dissensio- num & discordiarum Principio, studuimus di- versis modis & temporibus, non sine immen- sitate laborum, opem & operam efficacibus studiis adhibere; qualiter eos reducere ad pacem & concordiam valeremus.

Cumque nuper utriusque ipsorum Regum Procuratores & Nuntii fuissent ad hoc ab eis ad nostrum præsentiam destinati quia dictus Rex Angliæ, ac dilecti Filii, nobiles viri Flan- driæ, & Barri Comites, pluresque nobiles de Comitatu Burgundiæ obligati ad invicem, ac ju- ramento fuisse dicebantur astricti, quod super his idem Rex Angliæ, sine dictorum comi- tum & nobilium, iidemque Comites & Nobi- les sine ipsius Regis Angliæ conscientia, & af- sensu, cum dicto Rege Francorum nullam pa- cem facerent vel inirent.

Prædictis Procuratoribus & Nuntiis ejusdem Regis Angliæ, scilicet venerabilibus fratribus nostris, Guilielmo Dublino Archiepiscopo, & Johanne Episcopo Vintonien. ac dilectis filiis nobilibus viris, Amedeo comite Sabaudia: Ottone de Grandisono, & Hugone de Ver, militibus, in nostra præsentia constitutis & se nolle dicentibus inter ipsos Reges hujusmodi discordias concordare, vel alias ordinationi nostræ supponere sine prædictorum Flandriæ ac Barri Comitum & nobilium de Comitatu Burgundiæ voluntate.

Tandem dilecti filii, nobiles Viri, Robertus Primogenitus Philippus de Flandria, & Jo- hannes de Naranco, dicti Comitris Flandriæ filii ejusdem Comitris eorum Patris, at- que suo Henricus Comes Barren. suo, & Gualterus de Montefalconis miles, de dicto Comitatu Burgundiæ, suo proprio, & alio- rum de eodem comitatu nobilium prædictorum nomine habentes ad hoc plenariam potestatem, quatenus sua & eorum, quorum erant Pro- curatores intererat, vel interesse poterat quo- modo de voluntate ac expresse consensu prædictorum Nuntiorum & Procuratorum ipsius Regis Angliæ, voluntati, ordinationi, arbi- trari, dispositioni, diffinitioni, arbitrio, sive laudo nostri, tanquam privatæ personæ, ac Benedicti Gajitani, super guerris dissensio- nibus discordiis & controversiis prædicti Regis Franciæ, ac suis, & eorum quorum erant Procuratores, se submittere ac supponere.

Præfati Nuntii & Procuratores Regis Angliæ postmodum de voluntate ac expresse con- sensu prædictorum Comitris Flandriæ, filiorum & Comitris Barren. & Gualteri de Montefalco- nis nominibus quibus supra, in nos, tanquam in privatam personam & tanquam in arbi- trum, arbitratorem, Laudatorem, diffinitorem, & amicabilem compositorem, super guerris, dissensionibus, discordiis, & controversiis Regum prædictorum similiter compromittere juraverunt.

Et quia in instrumentis submissionum præ- dictarum, inde confectis, de obligatione, astrictione, conscientia, consensu, & voluntate prædictis, præmissio mentio non habetur.

Nos super hoc, has nostras litteras prædictis Nuntiis, & procuratoribus Regis Angliæ, in præmissorum testimonium duximus conceden- das.

Datum Romæ apud S. Petrum secundo Ca- lendas Julii, Pontificatus nostri anno quarto.

ANN^o
1298.

Bulla

ANN O
1299.X.
Ex Archiv.
Ang. Rymer
Tom. 2. pag.
844. & ex
Cod. Di-
plom. Leib-
nitii Tom. I.
pag. 277.

Bulla monitoria Eduardo Angliæ Regi ut desistat à Bello Scotiæ illato, quum Regnum Scotiæ sit Ecclesiæ Romanæ feudum: an. 1299.

BONIFACIUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei carissimo in Christo filio Edvardo Regi Angliæ illustri, salutem & Apostolicam benedictionem.

Scimus, fili, & longo jam temporis spatio magistra nos rerum experientia docuit, qualiter erga Romanam matrem Ecclesiam, quæ te gerit in visceribus caritatis, regiæ devotionis affectus exuberat, reverentiæ zelus viget, quodque promptus sedis ejus verbis obtemperas, & beneplacitis acquiescis.

Quamobrem firmam spem gerimus, plenamque induciam obtinemus, quod regalis sublimitas verba nostra benignè recipiat, diligenter intelligat, efficaciter prosequatur.

Sane ad celsitudinem regiam potuit pervenisse, & in tuæ libro memoriæ nequaquam ambigimus contineri, qualiter ab antiquis temporibus regnum Scotiæ pleno jure pertinuit, & adhuc pertinere dignoscitur ad Ecclesiam supradictam: quodque illud, sicut accepimus, progenitoribus tuis Regni Angliæ Regibus, sive tibi, feudale non exiit, nec existit.

Qualiter etiam claræ memoriæ Henricus Rex Angliæ, pater tuus tempore discordiæ sive belli inter ipsam & quendam Simonem de Monteforti suosque fautores & complices fugitatis à recolendæ memoriæ Alexandro ejusdem Scotiæ Rege ac ipsius Henrici genero, auxilium sibi petiri exhiberi.

Et ne hujusmodi auxilium jure cujuslibet subjectionis aut debiti petitum seu præstitum notaretur: præfatus Henricus eidem Regi Scotiæ suas patentes duxit literas concedendas, per eas firmiter recognoscens, prædictum auxilium recepisse, vel se recepturum dumtaxat de gratia speciali.

Præterea cum successu temporis, præfati Regis Scotiæ tui Sororii, tunc viventis in tuæ coronationis solemnibus habere præsentiam affectares: sibi per tuas patentes tenere literas curasti, quod in ipsis solemnibus ejus habere præsentiam non ex debito, sed tantum de gratia intendebas.

Et cum etiam Rex ipse pro Tindaliæ ac de Pognerre terris in Regno Angliæ positis, se ad tuam præsentiam personaliter contulisset, tibi fidelitatem solitam impensurus; idem in præfatione fidelitatis hujusmodi, multis tunc præsentibus, vivæ vocis oraculo publicè declaravit, quod pro terris eisdem, sitis tantum in Anglia non ut Rex Scotiæ, neque pro Scotiæ Regno, fidelitatem exhibebat eandem; quinimo palam extitit protestatus, quod pro regno ipso tibi fidelitatem præstare seu facere aliquatenus non debebat, utpote tibi penitus non subiecto. Tuque sic oblatam fidelitatem hujusmodi admisisti.

A tua quoque non creditur excidisse memoria, qualiter eodem Rege Scotiæ de medio quondam sublato, Margareta puella, nepte tua, tunc minoris ætatis, herede sibi relicta, non ad te velut ad dominum pervenit custodia regni memorati: sed certi ejusdem Regni proceres ad ejus custodiam exiterunt electi.

Quodque postmodum dispensatione ab Apostolica sede obtenta, super matrimonio contrahendo inter dilectum filium nobilem virum Edvardum natum tuum, & Margaretam prædictam, dum viveret, si ad id procerum dicti Regni accederet vel haberetur assensus: tu eisdem proceribus per tua scripta cavisse dignosceris priusquam vellent hujusmodi matrimonio consentire, quod regnum ipsum penitus liberum,

nullique subiectum, seu quovis modo submissum in perpetuum remaneret, quodque in pristinum seu talem ipsius statum restitueretur omnino, si ex hujusmodi matrimonio contrahendo liberos non extare contingeret, ac nomen & honorem ut prius pariter retineret, tam in suis sibi servandis Legibus & præficiendis officialibus dicti Regni, quam parlamenti tenendis, tractandis, causis in ipso, & nullis ejus incolis extra illud ad judicium evocandis, & quod in tuis patentibus litteris inde confectis hæc plenius & ferrius contineri noscuntur.

Præfata insuper Margareta de præsentem luce subtrahita, & tandem super successione dicti Regni Regni Scotiæ suborta dissensionis materia inter partes, ipsius Regni proceres merentes, sibi dicto regno posse occasione hujusmodi præjudicium generari, non aliter ad tuam præsentiam extra ipsius accedere limites voluerunt, nisi per te patenti scripto caveretur eisdem, quod id non fiebat ex debito, sed ex gratia speciali: quod nullum exinde ipsius regni libertatibus posset dispendium immutare.

Et licet ut dicitur super statu ejusdem Regni Scotiæ, ac ejus prius habita libertate, regno ipso tunc carente præsidio defensoris, per ipsius Regni proceres, tunc velut acephalos, & duos vel aurigæ suffragium non habentes, sive per illum, cui præfati Regni regimen licet indebitè, diceris commississe contra morem solitum aliqua fuerint hætenus innovata: ea tamen, utpote per vim & metum, quæ cadere poterant in constantem, elicta, nequaquam debent de jure subsistere, aut in ejusdem regni præjudicium redundare.

Cæterum nobis nullatenus venit in dubium, quin potius certi sumus, quod cum Apostolicæ sedis præcellens auctoritas per suas literas in Angliæ & Scotiæ regnis simul alicui Legationis committit officium exequendum, vel pro quavis causa, quam rationabilem reputat decimæ solutionem indicit, hujusmodi Apostolica literæ ad præfatum Scotiæ regnum se aliquatenus non extendunt, speciali prædictæ sedis privilegio Scotis indulto penitus obstante, prout tempore felicis recordationis Hadriani Papæ prædecessoris nostri, tunc S. Hadriani diaconi Cardinalis & per ipsius sedis literas simul in Regnis ipsis Legati, cum quo familiariter tunc eramus, contigit evidenter.

Nam Legatus ipse ad præfatum Regnum Scotiæ aliquatenus admissus non extitit, donec per literas speciales apostolicas sibi legationis fuit commissum officium in eodem.

Præterea noscere potest Regia celsitudo, qualiter regnum ipsum per beati Andreæ Apostoli venerandas reliquias, non sine superni numinis grandi dono, acquisitum & conversum extitit ad fidei catholicæ unitatem.

Qualiter etiam, antiquis temporibus Eboracensis Archiepiscopus, qui tunc erat, mota per eum super jure metropolitico adversus prælatos Scotiæ quæstione, in qua dictum antiquitus fuisse commemoras, momento, quod sumus tui, ut cætera, quæ inde sequuntur, silentio relinquamus, pro se sententiam obtinere nequivit: quamvis alia plura & varia, quæ in hac parte rationabiliter proponenda se offerunt, ex quibus ad hæc tibi scribenda movemur, prætereat calamus, ne inde forsitan sensibus regniis tædium generetur.

Hæc profecto, fili carissime, infra claustra pectoris sollicitè considerare te convenit, & attendere diligenter, ex quibus nulli in dubium veniat, regnum Scotiæ prælibatum ad præfatum Romanam Ecclesiam pertinere, quod tibi nec

ANN O
1299.

ANNO
1299.

licet nec licuit in ipsius Ecclesie ac multorum præjudicium, per violentiam subjugare, tuæque subjacere ditioni.

Cum autem, sicut habet fide digna & nostris jam pluries auribus inculcata relatio, famæque præcurrentis affatibus divulgatur, tu præmissa, ut debueras, non attendens, neque debita consideratione discutens & ad occupandum & subjugandum ditioni regie regnum ipsum, tunc regis auxilio destitutum, vehementer aspirans & tandem ad id exercens potentie tuæ vires, venerabilibus fratribus nostris Roberto Glascuensi & Marco Sodorensi Episcopis & nonnullis Clericis, & aliis personis Ecclesiasticis dicti Regni, ut dicitur, captis & carceralibus vinculis traditis; quorum aliquos, sicut asseritur, squalor carceris violentus extinxit: ac etiam occupatis castris & prout fertur monasteriis, aliisque religiosis locis quamplurimis dirutis, seu destructis, ac damnis gravibus ejusdem regni habitatoribus irrogatis in ejusdem regni partibus officiales regios posuisti, qui prælatos ceteros Clericos & Ecclesiasticos ac etiam seculares dicti regni personas, multimodis perturbare molestiis, & afflictionibus variis & diversis impetere non verentur, in divinæ majestatis offensam sedis memoratæ contemptum, regie salutis & famæ dispendium, juris injuriam & grave scandalum fidelium plurimorum.

Regalem itaque magnificentiam rogamus & hortamur attentè, ac obsecramus in eo qui est omnium vera salus, quatenus solerter attendens, quod ex debito pastoralis officii nostris humeris incumbentis, ad conservanda & gubernanda solcite bona juraque omnia Ecclesie supra dictæ tenemur, quodque homini plusquam Deo deferre non possumus nec debemus, prædictos Episcopos, Clericos, & personas Ecclesiasticas, quos adhuc carcer regius tener inclusos, pro divinæ & Apostolicæ sedis ac nostra reverentia sublato difficultatis & dilationis objectu benigne restitui facias pristinæ libertatis, dictosque officiales de Regno Scotiæ revoces memorato.

Sic te in his, prout speramus & cupimus, promptis & efficacibus studiis habiturum, ut adud celestem Regem, pro minimis grandia rependentem non immerito reddaris acceptior, gratior habearis, & præter laudis humanæ præconium tibi proinde proventurum, Apostolicæ sedis favorem & gratiam possis uberius promereri.

Si verò in eodem Regno Scotiæ, vel aliqua ejus parte, jus aliquod habere te asseris: volumus, quod tuos procuratores & nuncios ad hoc specialiter constitutos, cum omnibus juri- bus, & munimentis tuis hujusmodi negotium contingentibus, infra sex menses à receptione præsentium numerandos ad nostram præsentiam mittere non omittas: cum parati simus tibi tamquam dilecto filio plene super præmissis exhibere justitiæ complementum & jura, si quæ habes inviolabiliter observare.

Nos enim nihilominus ex tunc lites, quæstiones & controversias quaslibet, inter te denique & Regnum Scotiæ, ac prælatos, Clericos, & personas seculares ejusdem subortas & quæ possunt in posterum ex quibusdam causis prædictis exoriri, totumque negotium prædicta contingens, aut aliquid eorundem, ad cognitionem & determinationem sedis ejusdem, præsentium tenore reducimus, & etiam reservamus: decernentes irritum, & inane, si secus scienter vel ignoranter à quoquam in hac parte contigerit attentari. Datum Anagninæ V. Kal. Julii Pontificatus nostri anno quarto.

ANNO
1301.XI.
Ex Cod. Diplom. Leibnizii Tom. II, pag. 299.

Suspendit Privilegia Philippo Regi Franciæ concessa, & membris Consilii ejus: anno 1301.

BONIFACIUS OCTAVUS,

Ad perpetuam rei memoriam.

Salvator mundi secundum ordinatissimam dispensationem temporum, naturæ primum, post durum Mosaicæ Legis, & tandem Evangelicæ gratiæ suave jugum imposuit. Et ideo non mirandum, si ejus Vicarius Petrique Successor, secundum varietatem temporum, personarum, & locorum qualitate pensata, statuta, privilegia, indulgentias concessionem, & gratias, quæ à sede Apostolica pro tempore conceduntur, credente ipsa conjectura professe, aut necessitate urgente vel utilitate publica suadente; postquam experimento inutilia comprobantur, suspendit, revocat, & immutat. Præsertim propter ingratitude vel abusum eorum quibus hujusmodi gratiæ & privilegia ad indulgentiæ sunt concessæ, & tendit ad noxam quod concessum fuerat ad medelam. Ejus quoque quod ex causa conceditur, ea cessante cessare deberet effectus. Jureque patet pariter & exemplo, quod permilla vel concessa revocantur postmodum rationabiliter & mutantur.

Nec Romanus Pontifex in concedendis gratiis suæ plenitudinem potestatis stringit ita, quin possit eas, cum decet & expedit, revocare. Nos igitur attendentes, quod nonnulla privilegia, Indulgentias & gratias carissimo in Christo filio nostro Philippo Francorum Regi illustri, ejusque successoribus, specialiter pro defensione regni sui, sub certis formis duximus concedenda, & gratiosè aliqua concessimus clericis & Laicis, qui de suo, & successorum suorum stricto consilio fuerint, vel majori parti eorum; quorum privilegiorum, gratiarum & concessionum præensione, per abusum, Ecclesiis & Ecclesiis prælati & personis & religiosis & secularibus dicti Regni, magna gravamina & dispendia sunt illata, & gravia scandala sunt exorta & in antea possunt oriri: & præcaventes ne tali prætextu supra dicti Ecclesie prælati, aut Personæ Ecclesiasticæ plus graventur, providimus super hoc salubre remedium adhibere.

Unde illa omnia quantum ad omnem ipsorum effectum, de fratrum nostrum consensu usque ad prædictæ sedis beneplacitum defensum suspendenda: illa maximè, quæ tempore guerrarum, quibus dicti Regni status pacificus turbabatur, fuere concessa.

Nec considerationem nostram pertransit, quod divina favente clementia per ministerium nostrum, inter ipsius & carissimum in Christo filium nostrum Regem Angliæ est pacis reformatio subsecuta, & saltem non est tanta necessitas defensionis hujusmodi cum tanto onere aliorum.

Alias si quæ sit aut esse dignoscitur, culpa sua. Insuper quicquid prælati & personis Ecclesiasticis & regularibus & secularibus dicti Regni sub titulo decimæ vel cujusvis subsidii quocumque nomine censeatur, impostum fuerit, petitum & requisitum ab eis, etiam si ad illud solvendum prælati & personæ prædictæ assensum præsterint, vel ad hoc se duxerint obligandos nec adhuc exactum fuerit vel solum; absque sedis ejusdem speciali mandato decernimus non solvendum.

Executoribus super præmissis, vel aliquo præmissorum à dicta sede concessis, districtè

mandantes,

ANNO
1303.

mandantes, ut contra huiusmodi suspensionem, & decretum nostra, aliquos non aggravent vel molestant, aut contra eos huiusmodi occasione aut causa modo aliquo procedant.

Et si fecerint, illud decernimus irritum, & inane, & nullius volumus existere firmitatis.

Cæterum quia labilis est humana memoria, & ipsi legi se corrigenti, & habitanti ad gratiam promerendam, libenter quantum cum Domino possumus, absque multorum scandalo complacemus, dictis & suspensione & decreto in sua firmitate manentibus, Calendas Novembris proximè venturi pro peremptorio assignamus, ut omnia privilegia, gratiæ, indulgentiæ & concessionis, quæ dicto Regi ac Successoribus suis, & Clericis & Laicis de ipso- rum consilio, illa præsertim, quæ, dum in urbe veteri vel Anagninæ cum nostra moraremur curia sub quavis forma noscitur concessisse dictæ sedis conspectui præsententur & ad nostrum & ipsius notitiam deducantur, ut consideratis ipsis & visis provideri possit, si dicta suspensio fuerit in aliquo vel aliquibus moderanda.

Datum Laterani primo Non. Decembris Pontificatus nostri anno VII.

XII.

Ex Archiv.
Angl. Rymer
Tom. II.
pag. . . . &
Cod. Leib-
nitz Tom. II.
pag. 313.

Hæresicos objectæ crimen diluit, asseritque se præterita Philippi Regis Francorum appellatione ad futurum seu Pontificem seu Concilium contra eundem processurum: an. 1303.

BONIFACIUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Nuper ad audientiam nostram delatus rumor attulit. Quod in festo B. Joannis Baptistæ proximè præterito Philippo Regi Franciæ in præsentia multorum in giardino Regis ejusdem congregatorum contra nos diversa crimina denunciata fuerunt: quodque eidem supplicatum exiit quod ipse huiusmodi denuntiationi assentiret, & consilium super hoc opponeret; dando ad convocandum, & evocare faciendum concilium generale, opem & operam efficaces: & quod huiusmodi denuntiationi, & requisitioni Rex idem, & præfati, qui ibidem erant, assenserunt: & ne nos contra eos ipsos Regem, & Regnum suum, Prælatos, Comites, Barones, Nobiles & alios præcederemus in aliquo, ad ipsum generale Concilium, aut ad Pam nostrum successorem legitimum, vel ad sanctam Romanam Ecclesiam exiit appellatum in scriptis, & quod multi huiusmodi appellationi adhæserunt: & inter Regem, Prælatos, & adherentes iisdem certis confederationibus, & colligationibus factis, districto mandato per Regem eundem fuit conclusum, quod nullis nostris literis, vel nobis in aliquo obediret, Stephano de Columna nostro & Ecclesiæ hoste in Regno suo, non sine gravium incurfu sententiarum, recepto.

Sanè qua ad hæc sinceritate mentis conventicula huiusmodi, qua charitate, quo zelo processerit, qua temeritate id auferit, qui veritatem considerant evidenter intelligunt, & qui sapient, manifestè cognoscunt. Intueantur blasphemias, quæsumus, maledictorum tempus inspiciant videant Regis mandati iustitiam; non negligant, opramus, colligationem & confederationem, ipsius receptionem Stephani prudentem animadvertant, & nutantem Ecclesiæ summorumque Pontificum statum, nisi tam fatua tamque su-

berba, eodem, quo processerunt impetu, comprimantur.

Attendant nihilominus diligenter: Nos, siquidem os suum ponentes in cælum, & linguæ eorum transeuntes super terram, hæresis mendaciis mendaciter blasphemarunt, blasphemias aliisque confictis, quantum in iis fuit, criminibus lacerarunt. Sed ubi auditum à sæculo est, quod hæretica fuerimus labe conferti, quis nedum de cognatione nostra, immo de tota Campania, unde originem duximus, vocatur hoc nomine? certè heri, & nudius tertius apud eundem Regem, dum eum beneficiis mulcebamus, Catholici fuimus, & nunc ab ipso blasphemamur totaliter. Sed quæ causa mutationis tam subitæ? quæ causa irreverentiæ filialis? verè sciant cuncti quod increpationis pharmaco, quibus purgare peccatorum suorum volebamur vulnere, & penitentiae acrimonia, qua omnia tergerentur peccata, eum ad continuandum calumniarum armaverunt dolos, & ad flammam infidelitatis separaverunt, inspiraverunt. Majores Episcopo Mediolanensi sumus, & quam fuerit clarior Valentinianus Augustus, & Rex Franciæ minor: ille sicut humilis & Catholicus Princeps, non erubuit postferi se Mediolanensi Episcopo, cum, ut homo delinqueret, summissurus & necessario suscepturus medicamenta charitatis: hic autem sicut Senacherib: & . . . nos & post tergum nostrum caput movit; sed paveat quod contra Senacherib dicitur: Cui exprobraisti, quem blasphemasti, contra quem exaltasti vocem & elevasti in excelsum oculos tuos contra Sanctum Israel. Et ecce Sanctus Israel est Dei Vicarius, hic est Petri Successor, cui dictum est: Pascere oves meas, &: Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversus eam, & quodcunque ligaveris super terram, erit ligatum in cælis. Propter quod, qui in navi Petri non est naufragio peribit, & qui in ea est oportet, ut gubernatoris gubernationi subsistat: Cum igitur de calumnia objectoris, propter falsitatem huiusmodi objecti criminis, pateat per consequens, quod calumniatur in objectis aliis, debet parere: Maledictorum, petimus, consideretur causa, tempusque mandato continuum, quo mandavimus eum ex legitimis causis excommunicatum publicè nuntiari, & ex hoc contextu & celeritate actuum quis non jure præsumat, eum non ad charitatis, sed ad vindictæ zelum, quis non cogitabit, ipsum ad tantæ temeritatis audaciam devenisse. In præteriti temporis roborat conjectura: olim itaque dum capitula, in quibus excedebat nostris comprehensa literis quæ per dilectum filium Jacobum de Nortmannis Notarium nostrum transmisimus, agrè tulit & indignatus est, & in furiam versus maledicere cepit, non veritus quod scriptum est: Principi populi tui non maledices. Cum autem Nos cessare credidit, paulo ante nos in Christo Patrem Sanctissimum humiliter dixit, & sic nos in suis literis appellavit: nunc verò quia urgente conscientia ex debito Pastoralis officii ipsius correctionem omittere non valemus, dilatarus, impinguatus, incrassatus recalcitravit dilectus, & pejora prioribus addidit maledicta. Ex quibus ejus in iis malum convincimus zelum, iniquitatis in ipso fomitem comprobamus & dicere cum Propheta possumus: numquid redditur pro bono malum, quia foderunt foveam animæ meæ. Sed favente Domino, incidet in foveam quam fecit, & dolor ejus in verticem ipsius descendet: Hunc ejus animum mandati præmissi perversitas approbat directè sicut etiam verba canonum, eum qui ab Episcopo

ANNO
1303.

ANNO
1303.

quo ante sententiae tempus pro dubia suspicione disceserit manifestam manere censuram quam Clerici Simoniaci qui ab eo etiam de haeresi accusato contra regulas ante tempus disceserunt, incurrisserunt, nisi providentia Synodi actum fuisset misericorditer cum eisdem. Eundem zelum, & animum praedicta colligatio patefecit. Ad haec receptatio Stephani memoratae non solum malum indicat zelum, sed Regem ipsum inimicum detegit, & Principis Apostolorum mandati etiam transgressorem. Ait enim de clemente; si inimicus est Clemens alicui pro actibus suis, cum illo nolite amici esse, sed averteite vos ab illo, cui ipsum sentitis adversum; si quis vero amicus fuerit iis, quibus ipse non loquitur, unus ex iis est, qui exterminare Ecclesiam Dei volunt. Qui cum inimicis alicujus suas amicitias copulant, ejus inimici censentur, & ideo facile mentiuntur.

Nonne Ecclesiae mutabitur status, & Romanorum Pontificum vilescet autoritas, si talis Regibus & Principibus, aliisque potentibus aperitur via aditusque pandatur? confestim enim Romanus Pontifex & Petri Successor, qui clara ipsius Petri voce omnibus praestit, cum circa alicujus Principis, vel Potentis volet correctionem intendere, & immittere manus tunc dicitur haereticus, vel notorie cum scandalo criminofus, ut sic fugiatur punitio, & suprema potestas penitus confundatur. Absit a secta nostrorum temporum tam perniciosum exemplum, absit a nobis tanta vecordia, tam damnabilis negligentia, quod talem errorem sinamus succrescere, quin apertius sui ortum succidamus. Num quid ergo si supra praedictis contra nos petatur a nobis, sine quo congregari non potest concilium generale, illud in exemplum tam detestabile; maxime ut omittamus ad praefens excommunicationem multiplicem, quae idem Rex tenetur astrictus calumniatori malo, ut ex superioribus patet procedenti zelo aut etiam inimico, aut sibi confederatis quibus colligatus est, etiam concedimus, taliterque fomentum dabimus huic pesti, quod in aliorum Praelatorum persona ex praedictis causis secundum scita canonum repellere deberemus illud in nostra sine alicujus injuria, si nobis & fratribus nostris videbitur, poterimus merito refutare, ut nemo deinceps Rex aut Princeps, aut alius Potens, Regis exemplo contra Romanorum Pontificem sic prorumpat in verba blasphemiae, nullus sic ejus correctionem evitet. An ut tacemus de Rege Francorum a Zacharia Regno privato, divinae recordationis Theodosius Magnus ab Ambrosio Mediolanensi Episcopo extra Ecclesiam factus, contra eum exarsit. An Lotharius gloriosus contra Nicolaum Papam sic erexit calcaneum, aut contra Innocentium Fridericus? An Rex Franciae major est iis? An nos minores sumus praedecessoribus nostris? An minus justè praecedimus? Quippe trium horum non est aliquid verum; Sed ii, ubi debuerunt, sustulerunt humiliter: ille autem, ut Adonias cum Diis terrae contra Deum Abraham, quia contra nos ejus vices gerentem in terris vehementer, ut si quod absit peristerit, ruat, elevatus est: Per hoc autem non credat aliquis, quod contenti sumus quin non obstante hujusmodi fraude appellationis objecta, quae ad minorem, vel parem, sive mortalem aliquam non potuit interponi, super praedictis & aliis notabilibus causis, ipsius Regis ejusque sequacium excessibus, prout expedire sentierimus, nisi se corrigant & satisfactio impendant debitum, nec eorum sanguis

à nostris requiratur manibus procedamus: Datum Anagninae Calend. Sept. Pontificatus anno nono.

ANNO
1303.

Philippum Regem, enarratis quae ab eo gesta fuerunt, fidelium coetu sacrisque segregatum declarat: anno 1303.

BONIFACIUS EPISCOPUS,

Scrivens Servorum Dei ad perpetuam rei memoriam.

Super petri solio, excelso throno divina dispositione sedens, illius vices gerimus cui per Patrem dicitur: Filius meus es tu, ego hodie genui te. Postula à me & dabo tibi gentes hereditatem tuam, & possessionem tuam terminos terrae. Reges eos in virga ferrea, & tanquam vas figuli confringes eos. Quo monemur ut intelligant Reges, disciplinam apprehendant, erudiantur, judicantes terram quod serviant domino cum timore, & exultent ei cum tremore, ne si irascatur aliquando peccant, cum exarserit ira ejus. Ideoque magnum judicamus, ut parvum, quia ejus sumus vicarii, apud quem personatum acceptio indigna reperitur. Hoc veteris & novi Testamenti veritas habet; hoc venerandorum Conciliorum probat autoritas; id sanctorum patrum tenet sententia, id etiam naturalis ratio manifestat. Sed licet tanta potestate sit praedicta Petri sedes, tantaque polleat dignitate, tamen, ut pius pater, severitatem mansuetudine temperantes, ac lenientes aequitate rigorem non ad confringendum, quamquam juste possemus, ferream, sed ad dirigendum in viam salutis directionis virgam in praesentiarum assumimus & correctionis ferulam amplexamur. Novum ad hoc nihil; prout neque grana de spicis excuti fecimus, nempe simpliciter judicantis opera fungimur. Quinimo utentes denunciatorum officio, nullas penas Philippo Francorum Regi imponimus, sed ei propter excessus suos jam excommunicato notorie insistas potius à jure intimamus.

Bonus itaque medicus si quibusdam medicamenta morbis officiant se de gratia vertit, non iis statim duriora subjiciens, sed leniora nisi morborum aliud exposcat acuitas ministrans. Sic peccatorum ejusdem fauciat Regis vulnera prius palpavimus, exactis lenitibus multimus, ipsumque pietate paterna fovimus: imo lenimenta hujusmodi seminarium contumaciae fuerunt & odiorum, eum crexerunt in superbiam & ad contemptum pertinaciter provocaverunt. Unde nos ad alias non graves tamen medelas convertimus ut saltem experiamur, utrum tactus leniter non contractus se corrigit sicut Nabuchodonosor praeteris terrae Rex inclityus quod optamus ne obstinatus, in quem transiit, videat, & cogamur ferro abscondere vulnera, quae fomentum medicinam non sentiunt; poenitentiam agat; an quod absit in profundum malorum demersus, sordidus sordescat amplius, & veluti Pharaon indurecat.

Olim siquidem dum idem Rex peccaret graviter in diversis articulis in Clerum & Ecclesiam Gallicanos, primum per ejusdem Regis nuntios & ad nos missos, ipsum super hujusmodi salubribus monuimus monitis, deinde ad eum dilectum filium Jacobum de Normannis Notarium nostrum, ei nostras deserentem li-

XIII,
Ex Cod. Diplom. Leibniti Tom. 2.
p. 315.

ANNO
1303.

teras, in quibus excedebat, capitula continentes, transmisimus quamquam imprudenter, quamquam infructu animo, & irreverenter tractaverit; non advertens quod secundum Evangelicam veritatem, qui spernit missum spernit mittentem; ideo dignus sententia, quam dudum Constantinus Papa in Justinum Imperatorem Justiniani filium ex simili causa tulit, qui in vicino erat evidenter cognoscunt, ac idem patuit de longinquo, nec considerans, quod antiquis est sancitum à sanctis patribus promulgatis canonibus, quod si quis Romam petentes rebus quas ferunt spoliare præsumpserit, communione careat Christiana: quodque ii, qui accedunt ad præsentiam Romani Pontificis, cum rebus suis, debeant esse sub protectione Apostolica securi; & parvi pendens excommunicationis sententiam, quam inhærentes vestigiis Romanorum Pontificum & præcipue Nicolai Papæ prædecessorum nostrorum, qui dictorum canonum autoritate suffulti, contra talia facientes ad excommunicationem hætenus processerunt, addito per Nicolaum eundem processibus ipsis etiam committentes imperiali aut regali dignitate radiant. Nos etiam, eodem privilegio excluso, in omnes etiam prædicta fulgeant dignitate, qui ad sedem Apostolicam venientes vel recedentes ab ea capiunt, spoliant vel detinere præsumunt, aut impedimentum aliquod exhibent, quo minus ad eandem sedem liberè, cum propriis bonis & rebus suis veniant, & recedant ab ea in die cenæ Domini proximo præterito tali modo declarantes, etiam illos, qui per se vel per suos officiales, vel ministros aut incolas imperii, regnorum seu terrarum suarum, vel transeuntibus per ea, undecunque oriundis, ad sedem venientibus memoratam, vel redeuntibus ab eadem; equitaturas limitant vel subtrahunt, quæ deferunt, seu reportant pro suis opportunitatibus vel expensis, aut quasvis alias res & bona sive aperiunt literas vel auferunt, seu taxant numerum personarum aut evestionum, vel alias directè vel indirectè talibus venientibus, vel redeuntibus impedimentum vel obstaculum præstare præsumunt; impeditores fore ad dictam sedem venientium & redeuntium, & excommunicationis sententiam incurere supra dictam. Adeo nostris temporibus, sicut alias fecerat, notoriè sui regni fines in transgressores gravissimis interminatis pænis, & nos iactatis blasphemis artæ custodiæ deputat, ablatis contra dictam sententiam nostram non solum indigenis, sed etiam ad eandem sedem per regnum ipsius aliunde venientibus rebus suis, vel injuriosè taxatis, imo autem omnino subtractis; ac literis, quas deferunt apertis per custodes passuum, aut retentis, quod nullus liberè ad prædictam sedem potest accedere: nec prælati Franciæ per nos, ut super dictis deliberarem cum iis ad nostram præsentiam evocari potuerunt sicut eorum hujusmodi per literas constat, quas in archivio Romanæ Ecclesiæ facimus conservare. Sic & Noviomen. Constantien. Bituricen. Episcopi isorum nuntios exculatio, eodem impediende rege, venire: qua causa etiam Princeps quisquam fuerit, qui hoc prohibuerit, illum censet canon communionem privandum. Quis enim liberè ad memoratam sedem proficisci dicet, qui sic tractatur, & quod retineatur vel regnum permittatur exire, sub alterius potestate consistit? Certè nullus qui sane intelligat, & qui scripti juris vim in hoc cognoscat, habet aliquam veritatem.

Sed volentes secundum sacrorum doctrinam Canonum pacis servare vinculum, cum æquitate & firmitate portare, nec sic moti sumus. Immo evangelica dicta pensantes, conati sumus errantem ovem tam charam, tamque nobis dilectam quasi propriis humeris ne periret, ad ovile reducere in uberibus collocare pascuis, & dulcedinis pabulo confovere. Nam cogitantes secundum evangelii parabolam, quod qui Notarium spreverat saltem nostrum veretur filium, ad reducendum eum dilectum filium nostrum Joannem & SS. Marcellini & Petri presbyterum Cardinalem de regno oriundum ipsius, qui tamquam amicus suus ejus zelabat salutem curavimus destinare, offerentem inter cetera sibi ex parte nostra absolutionum ab excommunicationum sententiis, quibus erat notabiliter irretitus.

Verum frustra nos talis cogitatus arripuit, quia si erga prædictum Notarium se, ut præmittitur, gessit, filium nostrum magis ignominiose compescuit. Quia sicut ipse nobis Cardinalis retulit, oblatam absolutionem contempsit, eique deputatis custodiis, ne libere ire posset, quod veller, nec recipere, qui venirent ad eum de Regno suo, non reverfurum sine sua licentia; & sic quodammodo, ut ejusdem Cardinalis verbo utamur, regio banno suppositum protulit & efflavit eundem. Et etiam ultra parabolam ipse tandem nos patrem familias non dimisit intactus, sed iterum laceravit blasphemis & injuriis laceffivit, oblitus, quod legitur, honora patrem tuum & matrem tuam, ut sis longævus super terram; & quod filio semper honesta & sancta patris querela deberet videri, & taliter ejus non effici castigato: confederationibus & colligationibus factis cum nonnullis prælati & personis aliis regni sui, pacis vinculum, quod salvum esse totis effectibus nitēbamur, rupit, perturbavit unitatem Ecclesiasticam & inconsutilem domini tunicam scindere non expavit, ac suæ appellationi frivolæ contra nos adherere perperam coegit & cogit invitos, & in ruinam secum perniciose deducit. Sanè parabolam timeat, ne vinea aliis locetur agricolis, qui suis temporibus fructus reddant. Caveat censuram canonum quæ contra tales dignoscitur præparata, & ne ex hujusmodi stricta custodia Cardinalis prædicti canonem excommunicationem lata sententiæ qui ad eos per interpretationem transit, qui clericos sine læsione detinent in custodia publica vel privata; cum non multum à specie verborum differant, quibus, quo volunt, facultas recedendi non datur incurrat, diligenter attendet.

Ad hoc, ut omittamus de dilecto filio Abbate Cisterciense detento, & aliis multis religiosi maxime Italicis, quia jussio regis urgebat recedentibus regno, captis de ipsius conniventia, & aliquo tempore in Castelletto servatis, eo quod adherere nolent appellationi prædictæ, ac de eo, quod in persona venerabilis fratris nostri B. Apamearum Episcopi actum extitit nuper, & Nicolaum de Bonfractu capellanum Cardinalis jam dicti, nostras ad eum portantem literas, quibus regem excommunicatum per Cardinalem eundem mandamus publice nuntiari, capi fecit, & repetitum à Cardinali eodem à carcere noluit relaxare, prout idem Cardinalis nobis id per proprias literas notum fecit: unde perinde dicitur habere, cum ipse Rex impedimentum illud præstitit, sicut si mandata renuntiatio præcessisset.

Stephanum insuper de Columna, nostrum & Ecclesiæ hostem in suo Regno recepit paten-

ANNO
1303.

ANN O
1303.

ter, non veritus excommunicationis sententiam, quam post Columnienfium fugam de Tibure divulgavimus publicè quibuscunque privilegiis non obftantibus, in omnes etiamfi Imperiali aut regali præfulgeant dignitate, qui dictum Stephanum ac alios quondam filios Johannis de Columna & Jacobum fratrem dicti Joannis Ricardum & Petrum de Monte Vig. dicti Jacobi nepotes recipere conducerent, receptari, vel recipi facerent seu conduci aut his vel ipsorum alicui publicè vel occultè auxilium, favorem vel consilium exhiberent; quodque contra adjuutores, fautores & receptores prædictorum Jacobi & filiorum dicti Joannis ab olim per nostras literas procedi mandavimus, ut contra hæreticos, receptatores, fautores, & adjuutores eorum. Nequaquam in his servit Deo Rex Francorum in timore, aut ei cum tremore exultat, ne iratus in eum per suum vicarium exardescat; nempe tantò offendit gravius, quantò perniciosius peccat, suæ perditionis ad alios exempla transmittens.

Hæc ipsam consilia prava commaculant eum Syrenes, nec non usque in exitum dulces damnofe permulcent, periculose regalem mentem exagitant & decipiunt incessanter. Non enim propter eas liberare ipsum possumus, nec debemus. Hominem namque primum non à peccato diaboli excusavit suggestio, quin divini mandati transgressor solverit pœnam mortis; & silentium nostrum nihil aliud foret quàm delinquendi occasio & dissolutio universæ Ecclesiasticæ disciplinæ. Cùm enim notorium etiam facti continui sit, quod ipso faciente, & contra dictam nostram veniente sententiam, libertas non est per regnum ipsius veniendi ad Apostolicam sedem, & quod si dictus Nicolaus est captus, & præfatus Stephanus receptatur in Regno, nostræque sententiæ supra dictæ latæ firmatæ sint, & prædicatæ publicè, sic quod canonum excommunicatio in aperto liquet ex præmissis ut taceamus ad præfens de custodia jam dicto Cardinali imposta, detentione Abbatis, captione Religiosorum dictorum & temerariis actionibus in jam dictos commissis ipsum eundem regem manifestis excommunicationibus esse ligatum, & per consequens beneficia Ecclesiastica, personatus & dignitates, si eorum aliquo legitimo titulo quandoque ad eum collatio pertinet de jure, interim non posse conferre, imperium sive jurisdictionem aliquam per se vel alios aut communes actus seu legitimos exercere, & collationem, & exercitium ipsum nullius existere dignitatis, ac vasallos ipsius esse à fidelitate, & etiam juramentis quibus astringuntur eidem, & hujusmodi debito totius obsequii auctoritate canonum absolutos; hoc omnibus, his præcipuè, qui de ejus sunt Regno vel in eo moram faciunt nuntiantes eum excommunicatum comitari pœnas hujusmodi declaramus: & more periti medici, cum non profuerint monita, à levioribus incipientes, ac sanctorum patrum nostrorum statuta tenentes, omnes fideles vasallos ejus eique juratos à fidelitate & juramentis, quousque idem Rex in excommunicatione permanserit apostolica nihilominus auctoritate absolvimus, & ne eidem fidelitatem observent, vel servent, modis omnibus eo sub interminatione anathematis, quia magis Deo quàm hominibus servire oportet, & fidelitatem Christiano Principi Deo adversanti ejusque præcepta calcanti nullà cohibentur auctoritate perolvere, prohibemus.

Et quin Rex ipse aliquos forfitan inveniret, qui beneficia hujusmodi Dei timore postposito ab ipso reciperent, districtè præcipimus sub excommunicationis, amissionis beneficiorum, quæ alias haberent & inhabilitatis perpetuæ ad Ecclesiastica beneficia de cætero obtinenda pœna quam ipso facto incurrant, si contrarium agant, ne ab eo sic excommunicato manente, illa recipiant quoquo modo: districtè sub hujusmodi à nobis infligendis pœnis inhibentes capitulis Ecclesiarum in quibus beneficia ipsa per regem, excommunicatione durante, conferuntur eundem, nec eos, quibus conceduntur ab ipso recipiant vel admittant. Porro cum scriptum sit dissolve colligationes impietatis, solve fasciculos deprimentes; confederationes prædictarum etiam cum quibusvis terræ Regibus aut Principibus quod non credimus, initas dissolvimus, & juramenta, si qua sunt præstita annullamus: etiam nuntiantes ipsi Regi ut à facie arcus fugiat, respiciat, ad obedientiam redeat, & ad Dominum convertatur, ne quod præterire non valebimus, iusto in eum iudicio animadvertere compellamur.

Ut autem hujusmodi noster processus quem de Concilio fratrum nostrorum facimus ad omnium notitiam deducatur, chartas sive membranas processum continentes eundem, in Cathedrali Ecclesia Anagnina vel affigi ostiis seu superliminaribus faciemus, quæ processum nostrum, suo quasi sonoro præconio & patulo indicio publicabunt ita, quod idem Rex & alii quos processus ipse contingit, nullam possint excusationem prætereundem quod ad eos talis processus non pervenerit, vel quod ignoraverint eundem, cum non sit verisimile remanere quoad ipsos incognitum vel occultum quod tam patenter omnibus publicatur. Actum Anagninæ in aula nostri palatii VI. Id. Septemb. Pontificatus nostri anno IX.

Bulla quæ suam in temporalibus, & spiritualibus potestatem Francorum Regi denunciavit, brevis nimium, quæ vix creditur à Pontifice sine ullâ honoris præfatione ad Regem missa in re tanti momenti, sed è prolixiori quâdam, quam post brevioris damus excerptam jure suscipiatur *Bulla in histor. univers. Parisiens.* qui utraq; refert unâ cum Regis responso ad Bonifacium: anno 1303.

BONIFACIUS EPISCOPUS,
Servorum Dei Philippo Francorum Regi.

DEum time & mandata ejus observa. Scire te volumus, quod in spiritualibus & temporalibus nobis subes. Beneficiorum & Præbendarum ad te collatio nulla spectat: Et si aliquorum vacantium custodiam habeas, fructus eorum Successoribus reserves; & si quæ contulisti, collationem hujusmodi irritam detrevimus, & quantum de facto processerit, revocamus. Aliud autem credentes hæreticos reputamus. Datum Laterani non. Decembris Pontificatus nostri anno 7.

Constat hanc Bullam datam à Pontifice postquam intellexit quod à Rege fuisset in carcerem missus Apamiensis Episcopus, qui Regi insolentius quàm decuisset ausus fuerat dicere ipsum tam in spiritualibus quàm in temporalibus Papæ subesse, fructusque Præbendarum & Beneficiorum vacantium non posse retinere. Eam autem Bullam ex hac majori fuisse à nonnullis extractam, & in compendium missam jure suspicari possumus.

ANN O
1303.XIV.
Ex cod. B.
120 histor.
univ. Paris.
Tom. 4. p. 7

ANNO 1303. BONIFACIUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei charissimo in Christo filio Regi Francorum illustri salutem, & Apostolicam benedictionem.

Ausculta, fili carissime, præcepta patris, & ad doctrinam magistri, qui gerit illius vices in terris, qui solus est magister & Dominus aures tui cordis inclina, viscerosa sanctæ matris Ecclesiæ ammonitionem libenter excipe & cura efficaciter adimplere, ut in corde contrito ad Deum reverenter redeas, à quo per desidiam vel depravatus consilio noterior recessisse, ac ejus & nostris bene placitis te devotè conformes. Ad te igitur sermo noster dirigitur, tibi paternus amor exprimitur & dulcia matris verba exponuntur. Campum siquidem militiæ humanæ mortalitatis ingressus, renatus sacri Fontis Baptismatis renuncians diabolo & pompis ejus, non quasi hospes & advena, sed jam domesticus fidei & civis sanctorum effectus ovile Dominicum intrasti colluctaturus non solum contra carnem & sanguinem, sed etiam contra aëreas potestates mundique rectores præsentium tenebrarum. Sic veri Noe es arcam ingressus, extra quam nemo salvatur, Catholicam scilicet Ecclesiam, veram columbam, immaculatam unici Christi sponsam, in qua Christi Vicarius, Petrique successor primatum noscitur obtinere, qui si collatis clavibus Regni cælorum iudex à Deo vivorum & mortuorum constitutus agnoscitur ad quem sedentem in folio Judicii dispere pertinet suo intuitu omne malum, hujus profecto sponsæ quæ de Cælo descendit à Deo parata sicut sponsa ornata viro suo, Romanus Pontifex caput existit, nec habet plura capita monstruosa, cum sit sine macula, sine ruga, nec habens aliquod inhonestum. Sanè hii, cur ista dixerimus imminente necessitate ac urgente conscientia expressius aperimus. Constituit enim nos Deus licet insufficientibus meritis super Reges & Regna, imposto nobis jugo Apostolicæ servitutis ad evellendum, destruendum, disperdendum, dissipandum, ædificandum atque plantandum sub ejus nomine & doctrina, & ut gregem pascetes Dominicum consolidemus infirma, sanemus agrotata, alligemus fracta, & reducamus abjecta, vinique infundamus & oleum vulneribus fauciat.

Quare, fili carissime nemo tibi suadet, quod superiorem non habes, & non subis summo Hierarchiæ Ecclesiasticæ Hierarchiæ. Nam despicit, qui sic sapit, & pertinaciter hæc affirmans convincitur infidelis, nec est intra boni pastoris ovile: & licet de singulis Regibus & Principibus sub fide militantibus Christiana pro eorum salute sollicitè cogitemus, erga te tamen officii nostri debitum eo amplius, eoque carius & attentius dirigere debemus & exequi, quod majori personam tuam paternam & maternam charitate amplectimur, & non solum te, sed & progenitores, domum & Regnum tua in diversis nostris statibus plena & pura sumus benevolentia prosecuti. Nec possumus cum non debeamus præterire silentio, quin ea per quæ oculos divinæ majestatis offendis, nos perturbas, gravas subditos, Ecclesias & Ecclesiasticas, secularesve personas opprimis & affligis, nec non Pares, Comites & Barones, aliosque nobiles & universitates, ac populum dicti Regni, multosque diversis angustiis scandalizas, tibi apertius exprimamus.

Profecto erga te hactenus servasse nos novimus ordinem charitatis, interdum præsentialiter per nos ipsos dum nos minor status haberet, ac postquam nos dominus provexit ad apicem Apostolicæ dignitatis, per multiplicatas nostras Litteras, solennes nostros & tuos Nuncios, Prælatos, Comites & alios domesticos nostros & tuos, te opportunis studiis temporibus inducendo ut errata corrigeres, emendares excessus, & Regnum tuum in pacis dulcedine ac tranquillitate disponeres, à Clerici ac populi gravaminibus abtineres, tuoque jure contentus in aliorum injuriam occupatrices non extenderes manus tuas. Sed quod te correxeris & in te salutis semina sata, ut vellemus, fructificaverint, non videmus, quinimo delinquendi licentiam, & multiplicandi peccata videris pro dolor! in consuetudinem deduxisse; & ut aliqua explicabiliter inferamus, ecce quod licet pateat manifestè ac explorati juris existat, quod in Ecclesiasticis dignitatibus Personatibus & beneficiis, Canonicatibus & Præbendis vacantibus in curia vel extra curiam Romanus Pontifex summam & potiorem obtinet potestatem, ad te tamen hujusmodi Ecclesiarum dignitatum, personatum, & Beneficiorum Canoniarum collatio non potest quomodolibet pertinere, nec pertinere; nec per tuam collationem in ipsis, vel eorum aliquo potest alicuius adquiri sine auctoritate vel consensu Apostolicæ sedis tacitis vel expressis, quos qui acceperit, & se denegat accepisse, eis per ingratitude est privatus, & etiam ille qui permilla vel concessa abutitur potestate, & qui contrarium tibi suadet, est contrarius veritati. Nihilominus tu metas & terminos tibi positos irreverenter excedens, ac factus impatiens super hoc injuriosè obvias ipsi sedi, ejusque collationes canonicè factas executioni mandari non sustines, sed impugnas, quatenus tuas qualitercumque factas præcedere dignoscuntur; & cum in Judicio esse debeat distinctio personarum, tu tamen in propriis causis jus tibi dicere, & non in communi, sed in proprio judicio partes actoris & judicis fortitarij & si quemquam injuriari tibi reputas, contemnis de ipso conqueri coram competente Judice, seu etiam coram nobis, quantumcumque injurians sit persona Ecclesiastica, vel mundana, de Regno tuo, vel extra: & de illatis per te vel tuos injuriis atque damnis ac de tuis & tuorum excessibus recusas per aliquem judicari, & ad satisfacienda & occupanda Ecclesiastica bona & jura pro libito voluntatis occupatrices manus extendis in casibus tibi non concessis ab homine vel à jure. Prælatos insuper & alias personas Ecclesiasticas, tam religiosos quam seculares Regni tui, etiam super personalibus actionibus, juribus & immobilibus bonis, quæ à te non tenentur in feudum ad tuum judicium pertrahis, & coarctas & inquietas fieri facis & decimas tales, licet in Clericis & Ecclesiasticas personas nulla sit Laicis attributa potestas, Præterea contra injuriatores & molestatores Prælatorum, & personarum Ecclesiasticarum eos uti Spirituali gladio qui eis competit, liberè non permittis, nec jurisdictionem eis competentem in monasteriis, seu locis Ecclesiasticis, quorum recipis guardiam vel custodiam, vel à Prædecessoribus tuis receptam præponis, pateris exercere; quin potius sententias, seu processus per dictos Prælatos, ac personas Ecclesiasticas, licitos, promulgatos & latos, si tibi non placeant, directè, vel indirectè revocare com-

ANNO 1303.

ANN O
1303.

pellis. Et quod tacere nolumus Lugdunensem Ecclesiam tam nobilem, tam famosam, tam charam, in prædictæ sedis pectore constitutam, quæ in spiritualibus & temporalibus hætenus reflorebat, tu, & tui injuriosis gravaminibus & excessibus, ad tantam inopiam & oppressionis angustiam deduxistis, quod vix adjicere poterit ut resurgat, quam constat non esse infra limites Regni tui, nosque qui quandoque Canonicus fuimus in eadem Ecclesia, ejusque libertatum privilegiorum & jurium notitiam plenam habemus non revocamus in dubium, quod injuriosè nimis tractas eandem. Vacantium Regni tui Ecclesiarum Cathedralium redditus & proventus, quos tui, & tu appellas Regalia per abusum, tu & ipsi tui non moderate percipitis, sed immoderatè consumitis. Sic fit ut quorum custodia fuit ab initio Regibus pro conservatione commissa, nunc ad consumptionis noxam discriminose deveniant, & discriminosis abutibus exponantur. Quod enim custodiendum est, rapitur, & quod conservandum, illicitè devoratur, & custodes sunt lupi rapaces effecti, & sub prætextu custodiæ status Ecclesiarum & personarum Ecclesiasticarum dispensia præfert, damna sustinet, & miserabiles fortitur eventus, primariæ conservationis ipse utique defraudatur.

Et quidem Prælati & Ecclesiasticæ personæ, nedum ii quos Regni tui continet incolatus, sed per illud alienigeni etiam transeuntes bona propria mobilia de Regno ipso nequaquam extrahere permittuntur, ex quo diversa patiuntur incommoda, ii qui super hoc libero uti debent arbitrio, servitutis quasi jugo premuntur. Sicut de mutatione monetæ aliisque gravaminibus & injuriosis processibus per te ac tuos magnis ac parvis Regni ejusdem incolis irrogatis & habitis contra eos qui processu temporis explicari poterunt, taceamus ad præsens, qualiter in præmissis & aliis libertas Ecclesiastica & immunitas tuis sunt enervatæ temporibus, qualiter tua sacris & piis, providis & maturis progenitorum tuorum vestigiis, quæ per universa mundi climata mittebant illustrissimos radios claritatem, degenerare noscaris. Nempe, multorum ad nos insinuatio clamosa perducit, ac nedum in Regno ipso, sed in diversis mundi partibus innotescit, & Ecclesiæ dicti Regni, quæ solebant hætenus libertatibus & quiete vigere, nunc factæ sunt sub tributo, sicut luctuosus clamor earum sub intolerabili persecutione testatur.

Nec ignoras quod super iis & consimilibus de te ad Deum, nec non ad te sapius, nedum sæpe clamavimus & exaltavimus vocem nostram, annunciavimus scelera, delicta deteximus sperantes te ad poenitentiam salubriter revocare & adeo desudavimus in clamando, quod rauca factæ sunt fauces nostræ; sed tu velut aspis surda obturasti aures tuas, & nostra salubria monita non audisti, nec recepisti ea velut medicamenta curantis. Verum licet ex præmissis contra te fumere arma, pharetram atque arcum non indignè nec injuste possemus, ut te à tanto revocarem in via ad semitam reducendo salutis; adhuc nihilominus dum feliciter metuas, hæc tibi præsignificare decrevimus, ut saniori ductus consilio à facie arcus inflexibilis sententiæ potius, imo prorsus effugias, quam expectes debitæ judicium ultionis, cum turis dignoscantur ante casum occurrere, quàm remedium quærere post ruinam.

ANN O
1303.

Cum autem nos debitum Pastoralis officii urget & publicæ utilitatis interficit, ut qui nunc Deum timent nec deserunt Ecclesiæ, neque Censuram Canonum reverentur, & quasi descendentes in profundum malorum descendunt, quamvis eis displicent, ad salutem etiam trahamus invitos.

Nos volentes ne ex dissimulatione tam longa nos tua culpa reddat obnoxios, ne si nos, vel te quod absit incorruptum Deus de hac vita subtraheret, anima tua de nostris manibus requiratur, neque tui custodia quam suscipimus in commisso nobis officio Apostolicæ servitutis in nostrum cedat periculum & discrimen ac perditionem multorum dissimulando talia & diutius tolerando ea: amore paterno commoti, qui omnem vincit affectum ex affluentia maternæ sollicitudinis excitati ad providendum, ne perdat Deus cum impiis animam tuam, neve tua & tam amati Regni claritas malis artibus & detestandis insolentiis denigretur, deliberatione cum fratribus nostris super hoc habita pleniori, venerabiles fratres nostros Archiepiscopos ac devotos filios Electos & Cisterciens. Cluniacens. Præmonstratensis nec non sancti Dionysii in Francia Parisiensis Diocesis & majoris Monasterii Turon. Ordinis Sancti Benedicti Monasteriorum Abbates & Capitula Ecclesiarum Cathedralium Regni tui ac Magistros in Theologia, & in Jure Canonico & Civili, & nonnullas alias personas Ecclesiasticas oriundas de Regno prædicto, per alias nostras patentes litteras, certo modo ad nostram præsentiam evocamus, mandantes eisdem quod in Calendis Novembribus futuris proxime, quas eis pro preemtorio termino assignamus, nostro conspectui representent, ut apud te ac alios sublata repentina exceptione Consilii, quinimo maturiori cautela servata & frustratoris objectibus amputatis super præmissis & aliis deliberatè consulamus eosdem, cum quibus sicut cum personis apud te suspicione carentibus, quin potius acceptis & gratis, ac diligentibus nomen tuum, & affectantibus statum prosperi Regni tui, tractare consultius & ordinate salubrius valeamus, quæ ad præmissorum emendationem, quam directionem, quietem atque salutem ac bonum & prosperum regimen ipsius Regni videbimus expedire.

Si tuam itaque rem agi putaveris eodem tempore per te vel per fideles viros & providos tuæ conficis voluntatis ac diligenter instructos de quibus plenè valeas habere fiduciam, iis poteris interesse, alioquin tuam vel ipsorum absentiam divina replente præsentia in præmissis ac ea contingentibus, ac aliis prout nobis superna ministraverit gratia, & expedire videbitur, procedimus.

Tu autem audies, quid loquetur in nobis Dominus Deus noster, in quibus tamen sine offensa Dei, scandalo & periculo Ecclesiæ, offensione justitiæ ac utilitatis publicæ læsione & honoris tui poterimus minorationis vitare dispendia, deferre tibi disponimus, & tui etiam culminis salubria commoda promovere, si te correxeris, & habilitaveris ad gratiam promerendam. Cæterum licet super præmissis & similibus ad excusandas excusationes in peccatis te aliqui excusare nitantur, non tamen ea tibi, quantum & tuis pravis Consiliariis imputando, in hoc tamen tu inexcusabilis comprobaris, quod tales Consiliarios honoris tui utique destructores tuæque salutis & famæ

falsos

ANNO
1303.

falsos & impios consumptores assumis & retines, eisque regum præbes assensum qui ad tam enormia & detestabilia te inducunt.

Hi sunt quasi falsi prophetae suadentes tibi falsa & stulta, quia non viderunt à Domino visionem. Ergo fraudulentis detractionibus & subversionibus talium sub adulationis & falsi consilii utrique velamento confictis, minime quaesumus, acquiescamus, quia in vastitate quadam hostili devorant incolas Regni tui, & non tibi, sed eis melliscarunt apes, isti sunt securiora illa hostilia per quæ ministri Bel sacrificia quæ superponebantur à Rege clanculè asportabant, ii sunt qui sub umbra tui longa manu, tua & aliorum bona diripiunt, & sub obtentu justitiæ palliati Subditos opprimunt, Ecclesias gravant, & redditus alienos violenter invadunt, pupillo & viduæ non intendunt, sed impinguntur lachrymis pauperum & divitum oppressione, discordias suscitant ac fovent, guerras nutriunt, ac pacem de Regno tollere pravus operationibus non verentur. Veruntamen cadit in hæc illa prava dissimulatio Judæorum, qui dum linguis crucifigentes Dominum, dicentes tamen eis non licere interficere quenquam, tradebant eum occidendum militibus, ut ab eis culpa in alios transferretur. Tantam namque prudentiam Deus tibi ministrat ex alto, tantam vides & audis in aliis quorum potes exemplo doceri, torque tibi meminimus salubria consilia destinasse, quod si tua studia convertere solerter ad bonum talium te curares consiliorum juvamine communitate, qui te in stultum finem nequaquam impingerent, sed ad incrementa salutis & utilitatis publicæ prudentius animarent, sed timeamus, ne apud te, cujus interiores oculi putantur illicitis excæcatis vilescat Sermo Dominicus, & verba edificativa vitæ productiva salutis, amoris defectui adscribantur. Ad hæc ne terræ sanctæ negotium, quod nostris & tuis ac aliorum fidelium debet arctius insidere præcordiis nos putes oblivioni dedisse, memorare fili & discite, quod primogenitores tui Christianissimi Principes quorum debes laudanda vestigia solerti studio & claris operibus imitari, exposuerunt olim personas & bona in subsidium dictæ Terræ, sed Sarracenorum invalescente perfidia & Christianorum, ac maxime tua & aliorum Regum & Principum devotione solita tepescente, terra eadem tuis utique temporibus heu perdita noscitur atque prostrata.

Quis itaque Canticum Domini cantat in ea, quis allurgit in ejus subsidium & recuperationis opportune juvamen adversus impios Sarracenos magnificantes & operantes iniquitatem debacchantes in illa? Ad ejus quippe succursum arma bellica periisse videntur, & abjecti sunt clypei fortium, qui contra hostes Fidei dimicare solebant. Enses & gladii evaginantur in Domesticos Fidei, & sæviunt in effusionem sanguinis Christi, & nisi à populo Dei domesticæ insolentiæ succidantur, & pax ei perveniat salutaris, terra illa sædata actibus malignorum à periculo desolationis & miseriæ per ejusdem populi ministerium non resurget. Si hæc & similia iis benevola mente revolvas invenies, quod obscuratum est aurum & color optimus est muratus.

An non ignominia & confusio magna tibi & aliis Regibus & Principibus Christianis

adesse dignoscitur, quod versa est ad alienos hereditas Jesu Christi & sepulchrum ipsius ad alienos devolutum; Qualem ergo retributionis gratiam merebuntur apud Deum Reges & Principes, & cæteri Christiani, in quibus terra quærit respirare prædicta, si non est, qui sustentent eam ex omnibus filiis quos Deus ipse genuit, nec est qui supponat manum, ex omnibus quos nutriti. Clamat enim ad Dei filios civitas Hierusalem & suas exponit angustias, & in remedium doloris ejus filiorum Dei implorat affectus. Si ergo filius Dei es, dolores ejus excipias, tristare & dolere cum ipsa, si diligis bonum ejus. Tartari quidem, Pagani & alii infideles eidem terræ succurrunt, & ei non subveniunt in eo sanguine Christi pretioso redempti, nec est qui consoletur eam ex omnibus charis ejus. Hoc à diffidiis præmissis obvenit, dum utilitas publica cupiditatis ardore consumitur, nonnullis quærentibus, non quæ Christi, quorum peccata Deus ultionum Dominus non solum in ipsis vindicat, sed etiam in progenies eorumdem. Tremenda sunt itaque Dei judicia & timenda, quibus non parentes justitia damnabuntur, justus autem de angustia liberabitur, & cader impius in laqueum quem extendit. Tu verò fili, communiens in tribus temporibus vitam tuam ordinando præsentia, rememorando præterita & prævidendo futura sic te præpares in præmissis, & aliis sic reformes quod ad judicium Dei & nostrum ab illo dependens non damnandus accedas, sed in præsentia divinam gratiam & in futuro salvationis ac retributionis æternæ merearis. Datum Laterani nonis Decembris Pontificatus nostri Anno septimo.

Ad has atroces litteras respondit Philippus breviter & acriter, & præsertim ad contractam & compendiosam in Bonifacii Bullam compendiosè quoque regerit fatuos se reputare & dementes, qui existimant ad se non pertinere Beneficiorum dispensationem vacantiumque redditus non posse retinere. Philippus D. G. Francorum Rex Bonifacio se gerenti pro summo Pontifice salutem modicam, seu nullam. Sciat maxima tua favitas in temporalibus nos alicui non subesse, Ecclesiarum ac Præbendarum vacantium collationes ad nos jure Regio pertinere, fructus earum nostros facere. Collationes à nobis hæcenus factas & in posterum faciendas fore validas in præteritum & futurum, & earum possessores contra omnes viriliter nos tueri, secus autem credentes fatuos & dementes reputamus.

Datum Parisius.

ANNO
1303.